

EEVALIISA TOIVOLA

Opinnäytetyö

Koronan vaikutukset kirjavinkkaukseen

AES20SP TUTKINTO-OHJELMA
2022

Tekijä(t) Toivola, Eevaliisa	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä 5 2022
	Sivumäärä 57	Julkaisun kieli suomi
Julkaisun nimi Koronan vaikutukset kirjavinkkaukseen		
Tutkinto-ohjelma AES20SP		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Kirjaston tehtävä on nykyään monipuolinen. Lainaamisen lisäksi on tullut monenlaisia uusia yhteistyökuvioita mm. koulun ja varhaiskasvatuksen kanssa. Lasten lukemisen edistäminen onkin muodostunut isoksi osaksi kirjaston toimintaa. Kirjastot järjestävät kouluille kirjastonkäytön opetuksia ja kirjavinkkauksia.</p> <p>Korona vaikutti melkoisesti kirjaston toimintaan. Aukioloaikoja supistettiin ja osan aikaa oltiin jopa vallan kiinni. Koululuokat eivät voineet vieraila kirjastossa eivätkä kirjaston henkilökunta kouluilla. Yhteistyö monimutkaistui. Alkoi ”etäaika”.</p> <p>Kirjaston henkilökunta otti suuren digiloikan, uusia laitteita otettiin käyttöön ja erilaisia ohjelmia opeteltiin. Tämä ei sujunut aina ongelmitta. Minkälaisia ongelmia tämä aiheutti ja vaikuttiko se lasten lukuintoon. Miten opettajat ja vinkkarit kokivat asian.</p> <p>Tutkin asiaa ja lähetin kyselyn kirjavinkkareille ja opettajille. He saivat antaa anonyymisti vastauksia ja pohdintoja asiaan liittyen. Näin saatiin monipuolinen kuva nykytilanteesta.</p>		
<p>Asiasanat haetaan asiasanaluettelosta, mutta siihen ei tehdä linkitystä</p>		

Author(s) Toivola, Eevaliisa	Type of Publication Bachelor's thesis /	Date 5 2022
	Number of pages 57	Language of publication: finnish
Title of publication The effects of the corona on bookwriting		
Degree program AES20SP		
Abstract <p>The mission of the library today is diverse. In addition to borrowing, there have been various new patterns of cooperation, e.g. with school and early childhood education. Promoting children's reading has become a big part of the library's activities. Libraries provide library lessons and book tips for schools.</p> <p>Korona had a significant impact on the library's operations. Opening hours were reduced and power was even caught for part of the time. School classes could not visit the library and library staff could not visit the schools. Cooperation became more complicated. "Distance Time" began.</p> <p>The library staff took a big digital leap, new equipment was introduced and various programs were learned. This did not always go smoothly. What kind of problems did this cause and did it affect children's reading. How teachers and whims experienced it.</p> <p>I researched the matter and sent a questionnaire to book tips and teachers. They were allowed to provide anonymous answers and reflections on the matter. This provided a comprehensive picture of the current situation.</p>		
<u>Key words</u> search from key word list but not link		

ALKUSANAT

Olen toiminut kirjavinkkarina kymmenisen vuotta Kankaanpään kaupunginkirjastossa. Tällä hetkellä toimin Porin kaupunginkirjastossa. Kirjavinkkaus on kertomista kirjoista, yrittäen saada niistä mielenkiintoisimmat asiat esille, kertomatta kuitenkaan liiaksi strategisia kuvioita tai lopun kohokohtia. Korona vaikutti kirjavinkkaukseen suuresti. Koululuokat eivät saaneet tulla kirjastoon eikä vinkkarit voineet mennä koulun tiloihin. Siirryttiin etävinkkauksiin. Kirjastoissa tehtiin suuri digiloikka ja opittiin monia uusia käytänteitä. Haluan tutkimuksellani selvittää, miten kirjavinkkarit ottivat uuden tilanteen haltuun, miten lapset ja opettajat reagoivat tähän. Tutkimuksen pohjana käytetty kyselyä, kvantitatiivista metodia. Uskon, että tästä tutkimuksesta tulee olemaan hyötyä heille kaikille. Korona-ajan haasteista oppineena pystytään varautumaan tuleviin haasteisiin.

Kysely on lähetetty 135 vinkkarille ja 50 opettajalle. Vinkkareilta sain vastauksia 69 kappaletta ja 23 vastausta opettajilta.

SISÄLLYS

1 MITÄ KIRJAVINKKAUS ON?.....	7
1.1 Kirjavinkkaus	7
1.2 Miksi kirjastot vinkkaavat.....	8
1.2.1 Strategia ja rahoitus	9
1.3 Ensimmäinen kosketus lukemiseen.....	11
1.4 Lapset kohderyhmänä	11
2 VINKKARI JA VINKKAUKSET	11
2.1 Muita tapoja edistää lukemista.....	12
2.2 Vuorovaikutus	13
2.3 Tiedä mitä vinkkaat.....	14
2.4 Kielitaito.....	14
3 KIRJAVINKKARIYHDISTYS.....	14
3.1 Kirjavinkkaripankki	15
4 HAASTATTELUSSA ARJA PALONEN.....	15
4.1 Kuka olet?	15
4.2 Miten olet ajautunut vinkkariksi?.....	16
4.3 Miten toimi vinkkaus muissa kirjastoissa ostopalveluna?	16
4.3.1 Kenelle vinkkaat?	17
4.3.2 Miksi haluat vinkata juuri yläkoululaisille?	17
4.3.3 Oppilaat yleisönä	18
4.4 Miten vinkkausta markkinoidaan	18
4.5 Etävinkkaus	19
4.5.1 Kerro hieman etävinkkauksen huonoista puolista	19
5 LAINAUSTILASTOA.....	20
5.1 Miten Korona näkyy kirjaston lainaustilastoissa	20
5.2 Kirjastotilastot vuodelta 2021 julki - Korona vaikutti edelleen yleisten kirjastojen toimintaan	21
6 KVANTITATIIVISEN TUTKIMUKSEN METODI.....	22
7 KYSELY	23
7.1 Koronan tuomat haasteet.....	23
7.2 Kysely vinkkareille	24
7.2.1 Ikä ja sukupuoli.....	24
7.2.2 Minkälaista vinkkaustoimintaa järjestettiin?	25
7.2.3 Järjestelyt	26
7.2.4 Toimivuus ja ketteryys	27

7.2.5 Etävinkkauksen huonoja ja hyviä puolia	29
7.2.6 Mitä tämän jälkeen?.....	29
7.3 Kysely opettajille	31
7.3.1 Ikä ja sukupuoli.....	31
7.3.2 Vinkkausten määrä	32
7.3.3 Arvio vinkkauksesta	33
7.3.4 Hyvät ja huonot puolet.....	35
7.4 Yhteenvetoa.....	35
7.4.1 Mikä aiheutti eniten ongelmia	37
7.4.2 Mitä muita huonoja tai hyviä puolia etävinkkauksessa oli ja minkälaista palautetta sait?	39
7.4.3 Millainen vaikutelma on vinkkareille jäänyt korona-ajan vinkkauksista?	43
7.4.4 Mitä muita huonoja tai hyviä puolia etävinkkauksessa oli ja minkälaisiin ongelmiin opettajat törmäsivät?	49
7.4.5 Minkälainen yleisvaikutelma opettajille jäi korona-ajan vinkkauksista?51	
8 YHTEENVETO	54
LÄHTEET	
LIITTEET	

1 MITÄ KIRJAVINKKAUS ON?

1.1 Kirjavinkkaus

Oletko joskus lukenut oikein hyvän kirjan. Kirja oli niin mukaansatempaava ja jännittävä, että haluat kertoa siitä ystävällesi. Esittelet hänelle kirjasta referaatin tavoin kivoja ja hauskimpia kohtia, mutta et kuitenkaan halua kertoa mitä lopussa tapahtui. Haluat, että ystäväsikin lukisi kirjan, etkä halua pilata hänen lukunautintoaan kertomalla miten tarina päättyi. Ystäväsi saa kokea loppuhuipennuksen itse.

Kirjavinkkauksella esitellään kirjoja koululuokille mielenkiinnon heräämiseksi tuoden parhaat palat esille. Kirjavinkkari lukee vuoden aikana paljon kirjoja, kerää niistä parhaimmat teokset ja tekee niistä muistiinpanoja. Muistiinpanot auttavat vinkkaria muistamaan, mitä kirjassa tapahtui. Sillä mahdollistetaan myös se, että toinen vinkkari voi muistiinpanojen perusteella vinkata saman kirjan. Kirjat myös listataan, jotta tiedetään, mitkä kirjat on vinkattu millekään luokalle ja milloin ne on vinkattu. Samoja kirjoja saatetaan vinkata useampaan otteeseen vielä aikojenkin päästä. Vaikka uusia kirjoja tulee jatkuvasti, tietyt suosikkikirjat pysyvät vinkkareiden matkassa vuodesta toiseen.

Sitten koittaa päivä, jolloin vinkkari astuu luokkaan. Hän asettelee lukemansa kirjat pöydälle, tervehtii oppilaita ja kyselee päivän kuulumisia. Jää on murrettu. Hän ottaa ensimmäisen kirjan käteensä ja kertoo kirjan nimen ja tekijän ja alkaa kertoa kirjasta; kenestä se kertoo, mitä siinä tapahtuu ja onko kirjasta löydettävissä kenties muitakin osia. Kirjasta saatetaan lukea jokin mukaansa tempaava pätkä, joka valaisee mukavasti kirjan luonnetta.

Kirjavinkkauksella houkutellaan lukemaan, tarjotaan mahdollisuus tarttua juuri näihin valittuihin kirjoihin. Vinkkaukseen otetaan mukava kokoelma erilaisia kirjoja. Sinne voi ottaa toki myös pelkästään tietyn teemaisia kirjoja. Myös sarjakuvia, runoja tai

vaikkapa pelejä voi vinkata. Vinkattavista kirjoista otetaan mukaan useampia kappa-
leita, jotta useampi oppilas voi lainata niitä. Vinkkaus on mielenkiinnon herättävä re-
feraatti kirjasta.

Vinkkaus tapahtuu yleensä koulussa, kirjastossa, auditoriossa tai juhlasalissa. Tavoit-
teena on vinkata yksi luokka kerrallaan.

Kaikki vinkkaukset tilastoidaan. Tilasto on luettavissa kirjastot.fi –sivustolta, josta
löytyy kaikki tieto yleisistä kirjastoista.

1.2 Miksi kirjastot vinkkaavat

Kirjastolla on lain mukaan tavoitteena edistää yhdenvertaisuutta, tiedon saatavuutta ja
monipuolistaa lukemiskulttuuria ja lukutaitoa. Kehittää elinikäiseen oppimiseen ja
osaamiseen sekä edesauttaa sananvapautta. Yhteistyö päiväkotien, koulujen ja oppi-
laitosten kanssa on yksi kirjastojen päätavoitteista.

Yleinen kirjasto toimii ja kehittää toimintaansa yhteistyössä muiden yleisten kirjasto-
jen, Kansalliskirjaston, Varastokirjaston, Näkövammaisten kirjaston sekä muiden kor-
keakoulukirjastojen, oppilaitoskirjastojen ja erikoiskirjastojen kanssa.

Yleinen kirjasto voi tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi toimia yhteis-
työssä viranomaisten, kirjastoalan toimijoiden, päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten
sekä muiden yhteisöjen kanssa. (Laki yleisistä kirjastoista 1492/2016, 11§). Kirjavink-
kaus on osa kirjaston toteuttamaa ohjelmaa lukemisen edistämisestä. Monissa kun-
nissa on tehty virallinen koulun ja kirjaston välinen yhteis-sopimus, jossa on mietitty
yhdessä, mitkä luokat saavat kirjastonkäytönopetuksia ja vinkkauksia kirjastosta. Tällä
taataan tasapuolinen mahdollisuus osallistumiseen, jokainen luokka vuorollaan.
Yleensä opettajat ovat aktiivisia tuomaan lapsia kirjastoon, mutta on myös opettajia,
jotka katsovat olevansa liian kiireisiä tulemaan kirjastoon. Lukeminen ja lukemaan
innostaminen ovat ainoita keinoja hyvään lukutaitoon ja lukemisen ymmärtämiseen.
Nämä taidot tulevat isoon rooliin lapsen pitkällä koulutiellä. Luetun ymmärtäminen
helpottuu ja sanavarasto lukemisen myötä kasvaa. Tällöin myös tekstin tuottaminen
on helpompaa. Aerilan (2019, s 21) mukaan fiktiivisellä kirjallisuudella, vaikkapa ta-

rinoilla, on suuri merkitys ei vain yksilön lukijaidentiteetille vaan koko persoonallisuuden muodostumiselle. Tarinat avaavat lukijalleen ikkunoita kokemuksiin, tunteisiin ja tapoihin toimia.

1.2.1 Strategia ja rahoitus

Valtio rahoittaa kuntia, joiden on järjestettävä kuntalaisille kirjastopalvelut. Kunta itse päättää, minkä osuuden rahoista kirjaston toimintaan antaa. Kirjasto on yleensä yksi kunnan käytetyimmistä palveluista. Se toimii hyvänä esikuvana kunnan toiminnasta. Se, miten hyvin tai huonosti kirjasto toimii, minkälaiset ovat tilastot, tai minkälainen rahatilanne kunnassa on, vaikuttavat kirjaston vuotuiseseen määrärahaan, jolla hankitaan uutta lainattavaa materiaalia ja tehdään tapahtumia. Siitä syystä kirjastojen pitää tehdä itsestään yhä tärkeämpiä ja näkyvämpiä.

Oheisessa kuvassa näkyy kirjaston määrärahojen määräytyminen.

Kuva 1. Valtion rahoitus ja kirjaston määrärahat

Koska kaikissa kirjastoissa ei ole kirjavinkkareita, olisi hyvä keskittää vinkkarit tiettyihin kirjastoihin jotka kulkevat eri kirjastoissa vinkkaamassa. Tämä helpottaisi markkinointia ja olisi tasapuolinen ratkaisu oppilaille. Kaikki saisivat vinkkausta ja se olisi kaikkialla saman tasoista. Pienemmillä kirjastoilla ei välttämättä ole erikseen

markkinointibudjettia, joten ylimääräinen markkinointiin menevä raha otetaan esimerkiksi kirjamäärärahasta. Vinkkauksen kohderyhmä on pääasiassa 1-9-luokkalaiset koululaiset. Tavoitteena on saada lapset lukemaan, innostumaan kirjojen ja tarinoiden maailmasta. Tällä tavalla herätetään lukuintoa, joka johtaa luetun ymmärtämiseen ja lukemisen sujuvuuteen. Kirjasto pyrkii ylläpitämään hyvää lukutaitoa.

Vinkkauksia tehdään kaikkialla Suomessa ja kaikki pyritään ottamaan huomioon tasapuolisesti. Jos kirjastolla ei ole omaa vinkkaria, ostetaan tämä palvelu muualta. Yleensä vinkkarit ovat kirjaston henkilökuntaa, mutta yksityisiä henkilöitäkin löytyy. He toimivat toiminimellä, freelancerina tai yksityisinä yrittäjinä.

Vinkkareiden työtä seurataan tilastoilla. Vinkkausten määrät, mitä luokkia on vinkattu ja mikä on ollut kuulijamäärä. Kankaanpäässä otin kohteeksi 3. -luokkalaiset, heitä on tänä vuonna 143. Yhdellä kertaa vinkkauksessa olisi hyvä olla vain 1 luokka, eli n. 20 oppilasta. Ryhmän jäsenten olisi myös hyvä olla saman ikäisiä, jotta vinkkaaminen olisi kohdennettu juuri oikealle kohderyhmälle. Pelkästään 3. -luokkia on Kankaanpäässä liki 10 kappaletta. Erityisluokat sekä sivukoulujen luokkakoot ovat pienemmät. Sama määrä oppilaita löytyy jokaiselta luokka-asteelta. Kun tämän siis kertoo yhdeksällä, saadaan perusopetuksen oppilasmääräksi 1287 oppilasta ja luokkamääräksi n. 70 luokkaa. Tästä voimme päätellä, minkälainen urakka vinkkarilla on vuosittain.

Koska kohdeyleisö on yhteis-sopimuksilla varmistettu, ei vinkkausta tarvitse erikseen markkinoida. Yleensä paras markkinointi onkin hyvin hoidettu vinkkaus. Osaksi lukumäärän suuruudesta johtuen erillisellä koulun ja kirjaston sopimuksella pyritään kartoittamaan, mitkä luokka-asteet saavat vinkkausta ja mitkä esimerkiksi kirjastonkäytön opetusta. Näin jokainen oppilas saa ainakin muutaman kerran kouluaikaansa kirjavinkkauksen kirjastosta. Kirjastot, joilla ei ole tällaista sopimusta suunnittelevat ja sopivat opettajien kanssa syksyllä ja keväällä sovittavista vinkkauksista vuosikellon tapaan. Tämä on palvelu, josta hyötyvät koulu, kirjasto ja oppilaat.

1.3 Ensimmäinen kosketus lukemiseen

Vanhempien olisi hyvä opettaa lapset lukemisen pariin jo pienenä. Samoin kun valmistaudutaan elokuvailtaan herkkuihin, voidaan tällainen rutiini tehdä myös lukemiseen. Mukavat tyynyt ja vähän purtavaa. Vanhemmat toimivat myös erinomaisesti mallina lapselleen. Jos vanhemmat tulevat kirjastoon lastensa kanssa, tulevat nämä lapset myös tuomaan omat lapsensa kirjastoon. Kun perheessä vietetään lukuhetkiä ja kirjat ovat helposti saatavilla, oppii lapsi myös itse hakeutumaan kirjojen pariin. Tämä olisi hyvä olla osa jokapäiväistä arkea. Lapselle tulisi lukea, antaa lapsen kommentoida kuulemaansa ja keskustella kirjasta yhdessä vanhemman kanssa. Innostus tarinoiden maailmasta johtaa lapsen itsekin tarttumaan kirjaan.

1.4 Lapset kohderyhmänä

Kirjastojen kannattaa panostaa lapsiin ja tehdä kirjastosta mieluisa ja tärkeä paikka, sillä heistä muodostuu aikanaan kirjaston käyttäjäkunta. Jos olet pystynyt herättämään lapsille lukemisen nälän, riittää kirjastossasi asiakkaita tulevaisuudessakin ja samalla takaat määrärahat kirjastollesi. Kirjaston on määrärahoja saadakseen perusteltava olemassaolonsa tärkeys ja se näkyy parhaiten tilastoilla. Kirjaston toiminnasta pidetään tilastoa, jotka ovat luettavissa kirjastot.fi -sivulta.

2 VINKKARI JA VINKKAUKSET

Vinkkarilla pitää olla tiettyjä ominaisuuksia, jotta lapset jaksaisivat kuunnella ja innostua kuulemastaan. Jos puhe on hiljaista tai takeltelevaa, huomaat ennen pitkää jääväsi huomiotta. Vinkkarin pitää olla innostunut ja kiinnostunut esittelemistään kirjoista. Ei voi lukea vain kirjan takana olevaa tekstiä. Pitää osata kertoa mielenkiintoisesti juuri sen verran, että mielenkiinto herää ja lapsi haluaa lukea kirjan ja saada selville, miten kirja päättyy.

Samassa luokassa saattaa olla hyvinkin eritasoisia lukijoita. Toiset lukevat jo sujuvasti kun toiset vasta muodostavat lukemisen ymmärtämistään. Sen vuoksi olisi hyvä ottaa vinkkaukseen eritasoisia kirjoja mukaan. Kirjojen on hyvä olla jollain tapaa positiivisia ja tuoda lukijalleen mielihyvää. Vinkattavat kirjat saavat toki olla surullisiakin, tai koskettavia, kunhan et esittelyilläsi aiheuta liikaa mielipahaa lapsille. Itse otan näitä kirjoja melko varovasti, mutta varsinkin 7-9 –luokille vinkkaavat käyttävät näitä melkoisestikin.

Oppilaalle on saattanut tulla lähiaikoina suru-uutinen tai joissain perheissä taistellaan avioeron kynnyksellä. Jotta ikäviltä tilanteilta vältyttäisiin, käydään tällaiset asiat tarkoin läpi opettajan kanssa kirjavinkkausta sovittaessa ja ne otetaan huomioon valittaessa kirjasettiä luokalle.

Vaikka kaikki vinkkarit ovat erilaisia, ei vinkkaaminen sovi kenelle tahansa. Pitää olla avoin ja helposti lähestyttävä henkilö, joka pystyy pistämään itsensä peliin. Pitää pysyä sopeutumaan luokan henkeen ja kuuntelemaan yleisöään. Ottaa kaikki huomioon, joskus se haastavin kuuntelija saattaa olla opettaja.

Useimmiten vinkkarit ovat kirjastonhoitajia ja yleensä heille jaetaan omat koulut ja omat luokat, joille vinkata. Samalla jaolla tehdään myös kirjastonkäytönopetukset sekä opettajille ja varhaiskasvatuksen henkilökunnalle järjestettävät vinkkaukset.

Käytännössä kirjastossa kaikki suorittavat jonkinasteista vinkkausta. Asiakas saattaa kysyä jotain mielenkiintoista lukemista 11-vuotiaalle pojallensa. Tällöin haetaan muutamia sopivia kirjoja ja kerrotaan niistä hieman.

2.1 Muita tapoja edistää lukemista

Kirjastoilla on monia muitakin tapoja edistää lukemista. Erilaiset satutuokiot, kirjastonkäytönopetukset, nukketeatterit ja erilaiset tapahtumat tuovat lapsia lähemmäksi kirjastoa. Lähes jokaisessa kirjastossa käytetään myös lukudiplomia lukuinnon kohottamiseksi. Lukudiplomiin kirjastot tekevät erialisten teemojen, tai ikäryhmän perusteella kirjalistoja, joista oppilaat voivat valita luettavakseen kirjoja. Luetuista kirjoista

tehdään muutama tehtävä. Lukudiplomissa on kolme tasoa, pronssinen, hopeinen ja kultainen. Lukukauden aikana luettu kirjamäärä kertoo, mille tasolle sijoittuu. Koulut palkitsevat syksyin ja kevään parhaat lukijat. Usein kirjasto luovuttaa ja käy jakamassa palkinnot.

Kirjaston tarjoamat palvelut ovat viime aikoina lisääntyneet. Nykyään kirjastot järjestävät myös monenlaisia lukubingoja, kirjastoseikkailuja, lukukampanjoita ja mysteeripelejä.

Tässä kaaviokuvassa tarkastellaan lukemista edistäviä asioita ja niiden kohderyhmiä.

Kuva 2. Lukemisen edistäminen

2.2 Vuorovaikutus

Vuorovaikutus on todella tärkeää. Lapset kokevat, että heidät otetaan huomioon ja he voivat vaikuttaa. Vinkkaaminen on tällöin myös vinkkarille paljon mukavampaa ja innostavampaa. Koskaan ei ole kahta samanlaista vinkkausta, vaikka vinkattavat kirjat olisikin samoja. Lapset vaikuttavat vinkkauksen suuntaan ja sen lopputulokseen. Itse otan usein muutaman ylimääräisen kirjan mukaan, kuulostelen mikä lapsia kiinnostaa ja valitsen sen mukaan seuraavan vinkattavan kirjan.

2.3 Tiedä mitä vinkkaat

Vinkattavaan materiaaliin kannattaa perehtyä huolellisesti. Tällöin teet oman työsi helpommaksi ja mielenkiintoisemman vinkkaustuokion lapsille. Kun tunnet kohdeyleisösi ja vinkattavan materiaalin ja osaat vielä yhdistää ne mielenkiintoisella tavalla, olet melkoinen vinkkari.

Vinkkarille on eduksi, että hän pystyy ottamaan yleisönsä, ylläpitämään mielenkiintoa ja jättämään itsestään ja kirjoistaan lapsille positiivisen mielikuvan. On tärkeätä, että vinkkari itse uskoo kertomaansa ja saa lapset aidosti innostumaan lukemisesta.

2.4 Kielitaito

Kielitaito on vinkkarille eduksi. Nykypäivän kouluissa on jonkin verran eri kieltä äidinkielenään puhuvia oppilaita. Kankaanpäässä en ole tähän juuri törmännyt, mutta Pori esimerkiksi on sen verran iso kaupunki että vinkkauksia tehdään myös ruotsiksi ja englanniksi.

3 KIRJAVINKKARIYHDISTYS

Koska kaikissa kirjastoissa ei ole kirjavinkkaria ja jotta vinkkauksia saadaan kaikille kouluille tasapuolisesti, ovat vinkkarit perustaneet kirjavinkkariyhdistyksen. Yhdistyksen kautta voit varata vinkkarin vierailulle.

Suoraan sääntöjä lainaten ”Yhdistyksen tarkoituksena on valvoa kirjavinkkarien ja muiden samassa tarkoituksessa toimivien kansalaisten lukuharrastusta edistävien ammatinharjoittajien yleisiä ja yhteisiä ammatinharjoittamiseen liittyviä etuja, edistää jäsentensä välistä yhteistoimintaa ja parantaa alan yleisiä toimintaedellytyksiä sekä pitää yhteyttä muihin kansalaisten lukuharrastusta edistävien järjestöjen kanssa.” (<http://kirjavinkkariyhdistys.fi/>).

Yhdistys ohjaa, neuvoa ja järjestää koulutuksia ammatinharjoittajille ja aloittelijoille. He myös järjestävät koulutuksia 1-2 kertaa vuodessa.

3.1 Kirjavinkkaripankki

Vinkkaripankki toimii yhteistyökumppaniperiaatteella. Esim. kirjasto tai koulu voivat hakeutua yhteistyökumppaniksi. Yhteistyökumppanit varaavat pankista vinkkareita, jotka tekevät vinkkauskeikkoja. Pankista löydät vinkkareiden yhteystiedot ja voit sopia vinkkarin kanssa sopivan ajankohdan. Esiintymispalkkio on Lukukeskuksen taksojen mukainen. Suurin osa vinkkareista toimii kirjastojen alaisena, mutta osa toimii omiin nimiinsä.

4 HAASTATTELUSSA ARJA PALONEN

Työskentelen tällä hetkellä Porin kaupunginkirjastossa, jossa työskentelee myös kirjavinkkauksen uraa jo pitkään tehnyt kirjastonhoitaja Arja Palonen. Palonen on pitkälti luonut Porin seudulla olevan kirjavinkkaustavan. Hän on myös valtakunnallisesti käynyt opettamassa. Suomen kirjastoista tuskin löytyy vinkkaria, joka ei tuntisi Arja-tätiä, tai ole ollut hänen järjestämässään vinkkarikoulutuksessa. Nyt minulla oli loistava mahdollisuus päästä haastattelemaan häntä.

Tein hänelle seuraavat yhdeksän kysymystä:

4.1 Kuka olet?

Arja Palonen, kirjastonhoitaja, Porin kaupunginkirjasto, erityisalueena nuoret.
Olen vinkannut vuodesta 2005.

4.2 Miten olet ajautunut vinkkariksi?

Sijaistin urani alussa lasten ja nuorten osastolla ja seurasin ohjattuja luokkakäyntejä. En muista, käytettiinkö meillä tuolloin sanaa kirjavinkkaus mutta otin sen heti käyttööni, kun aloitin vinkkaukset. Vinkkaus tuntui heti kiinnostavalta, koska sen pystyi räätälöimään itselleen sopivaksi ja käyttämään omaa luovuuttaan. Sen lisäksi Porin kirjastossa tehtiin jo valmiiksi paljon koulu yhteistyötä, joten aloittaminen oli sikäli helppoa.

4.3 Miten toimi vinkkaus muissa kirjastoissa ostopalveluna?

Tein vinkkauksia oman kirjaston lisäksi työajan ulkopuolella muihin kirjastoihin. 2000-luvun alussa vinkkaus oli sen verran uutta, että Suomesta ei löytynyt jokaisesta kirjastokimpasta omaa vinkkaria ja keikkavinkkareitakin oli vain muutamia. Vinkkauskeikkojen tekeminen vaati kuitenkin oma työnsä. Omasta kirjastosta piti saada sopimaan vapaata eli anoa palkaton vapaa. Sen lisäksi tein Porin kaupungille sivutoimilupailmoituksen. Ensimmäisten maksullisten vinkkausten kohdalla myös hinnoittelu tuntui vaikealta. Se on ollutkin yksi kysytyin asia Kirjavinkkariyhdistyksessä, kun toimin useamman vuoden yhdistyksen hallituksessa. Koimme tuolloin, että vinkkarit tekivät helposti jopa huomaamattaan miltei ilmaista työtä, koska kirjastot pyysivät usein vinkkaria vinkkaamaan tai kouluttamaan ilman selkeää hinnoittelua ja ehkä usein luultiin, että sen voi tehdä työaikana, vaikka kyse on täysin eri kunnan kirjastosta. Halusimme tuolloin auttaa vinkkareita hinnoittelemaan itsensä ja huomasiimme, että Lukukeskuksen selkeä ohjeistus kirjailijoille toimii myös vinkkareiden kohdalla. Tärkeintä yhdistykselle oli se, että vinkkari ymmärtää vaatia korvauksen työajan ulkopuolella tehdystä työstä.

Omien keikkavinkkausvuosieni aikana autoin useita vinkkareita hinnoittelemaan työnsä. Edelleen saan vuosittain muutamia kyselyitä, mikä olisi sopiva hinta. Koska itse en tee enää työajan ulkopuolisia keikkoja yksittäisiä vinkkauksia lukuun ottamatta, saan silti edelleen paljon kyselyjä.

Omalla ajalla tehdyt keikat auttavat vinkkaria taloudellisesti. Sen lisäksi vinkkarit ovat innostuneet työstään ja kokevat, että menetetty vapaa-aika ei ole niin iso häviö kuin

vinkkauskeikka, jossa voi auttaa kyseissä olevia lapsia ja nuoria innostumaan kirjallisuudesta. Suurimmaksi ongelmaksi tässä koen kuitenkin sen, että tilaavat tahot eivät ehkä ymmärrä, kuinka paljon vinkkauskeikan valmistelu ja vinkkaus vaatii menetetyn vapaa-ajan lisäksi ja siksi maksusta sopiminen voi tuntua vinkkarin kohdalla hankalalta ja hinta sovitaan liian alhaiseksi. Kirjastot eivät enää saa hankerahoitusta perusvinkkaukseen, joten kirjaston voi olla hankala löytää pienestä budjetista tähän rahaa, tai se koetaan liian kalliiksi.

Yksikään keikka ei peruuntunut maksun takia mutta muutaman koulutuspyynnön sain, jossa ei otettu lainkaan huomioon, että minulle pitäisi myös maksaa kouluttamisesta. Tämä kertoo siitä, kuinka edelleen ajatellaan, että teemme nk. kutsumustyötä, jossa työ- ja vapaa-aika menevät somasti sekaisin.

4.3.1 Kenelle vinkkaat?

Ihan ensimmäiset vinkkaukset taisin tehdä ahmimisikäisille eli kolmosille, alusta asti kuitenkin vinkkasin kaikille vinkkausta pyytävälle eli eskareista yseihin ja satunnaisesti myös lukiolaisille ja aikuisryhmille. Koska aika on kuitenkin rajallinen, aloin pikkuhiljaa erikoistumaan ja koska pienille löytyi muitakin vinkkareita, lopulta olen päätenyt vinkkaamaan yläkoululaisille. Alusta asti oli selvää, että yläkouluvinkkaus innostaa minua enemmän, joten siihen erikoistuminen on ollut urani kannalta merkittävimpiä asioita. Ja jostain syystä kukaan muu ei juurikaan halunnut tuolloin vinkata yläkoululaisille. Kun vinkkaus kirjastoalalla yleistyi ja muuttui kirjaston peruspalveluksi, on meilläkin yläkouluvinkkarit lisääntyneet.

4.3.2 Miksi haluat vinkata juuri yläkoululaisille?

Yläkouluvinkkauksessa minua kiehtoo eniten se, että nuoret eivät ole lähtökohtaisesti niin kiinnostuneita kirjoista kuten vielä alakoulussa. Minä joudun siis todella houkuttelemaan ja yllättämäänkin sillä, että lukeminen voi olla pakosta huolimatta ihan jees. Tai ainakin voi löytää ihan hyvän kirjan, vaikka lukemisen ainoa syy olisi opettajan

pakottaminen. Vinkkauksessa tunnen olevani enemmän oma itseni nuorten kanssa, lasten kanssa vinkkaus on enemmän show ja se on huomattavasti raskaampaa vaikkakin olisi ihan hauskaakin. Alakoululaisten vinkkauksissa käyttämäni rooliasut on kyllä edelleen töissä käytössä vaikka pukeutumistyylini muuttuikin erikoistuessani yläkoululaisiin. Yläkouluvinkkauksessa voin jutella omin sanoin, nostaa esille enemmän omia kokemuksia ja tunteitani verrattuna alakouluikäiseen yleisöön. Kirjojen aiheet ovat yhteiskunnallisia, isoja, ahdistavia, kaikkea mahdollista ja niistä puhuminen on nuorille sekä tärkeää että todella mielenkiintoista.

4.3.3 Oppilaat yleisönä

Mikäli vinkkausyleisöni harrastaa lukemista ja ovat ns. hyviä oppilaita, en koe vinkkausta lainkaan niin mielenkiintoiseksi kuin silloin, kun kyseessä on porukka, jota ei kiinnosta tai lukemisen kanssa on haasteita. Vinkkaan ns. heikoimman oppilaan mukaan eli otan huomioon aina ne, jotka eivät pidä lukemisesta. Vinkkaukseni ydin on haastaa heitä, sillä hyvät lukijat löytävät lukemista ilman minuakin. Yläkouluvinkkauksessa vinkkaan äidinkielen kurssien sisältöjen mukaan. Opettaja tuo oppilaansa vinkkaukseen silloin, kun kurssiin kuuluu pakollinen lukeminen. Tällöin yhteistyö on kaikkein hedelmällisintä, koska oppilailla on motivaatio kuunnella, koska he tietävät, että hyötyvät vinkkauksesta. Sen lisäksi jokaiselle oppilaalle löydetään sopiva kirja, sopivan haastava ja sopivan helppo, oppilaasta riippuen. Tämä lisää oppilaiden lukuintoa ja helpottaa tietysti myös opettajien työtä. Ja uskon, että vinkkausteni suosio opettajien näkökulmasta on juuri tässä: he saavat parhaan avun lukemaan innostamisessa ja tukemisessa. Ja tietysti kuulevat parhaat palat uusista kirjoista ja valitettavasti vuosien aikana myös monista vanhoista kirjoista aina uudelleen ja uudelleen.

4.4 Miten vinkkausta markkinoidaan

Suurin ongelma ei ehkä ole vinkkauksen mainostus ulospäin vaan vinkkareiden oikeudet nyt, kun vinkkaus on peruspalvelua. Vinkkareiden ammattitaito on vahva ja vinkkauksen laatu on Suomen kirjastoissa yllättävän tasainen. On tietysti hankala määrittellä, mikä on laadukasta vinkkausta. Ehkä nyt olisi tärkeämpää saada vinkkaus sellaiseksi konseptiksi, että se olisi myös muuten kuin laadullisesti yhdenmukaista koko

Suomessa. Vinkkaukseen käytettävä työaika, maksupolitiikka, määrä, ikäjako, nämä ovat asioita, jotka olisi hyvä käsitellä valtakunnallisesti. Tähän onkin tarttunut myös Suomen kirjastoseura.

Kirjavinkkausta on paljon tutkittu koulujen, kirjojen ja kirjastojen näkökulmasta mutta vinkkarin näkökulmasta ei juurikaan.

4.5 Etävinkkaus

Korona-aikana, kun kirjastot oli auki ja koululaiset koulussa, tein etävinkkauksia suoraan luokkiin. Opettaja haki etukäteen vinkattavat kirjat koululle ja näytti niitä luokassa vinkkauksen aikana. Käytimme opettajasta termiä konsulentti, opettaja piti samaa kirjaa käsissään, mitä minä vinkkasin kameran toisella puolella. Koulujen etäopetuksen aikana en vinkannut. Vinkkausmäärä hiukan laski, sillä tekniikan saaminen kuntoon vei jonkin aikaa. Tavallisena syksynä juuri tuohon aikaan vinkkauksia olisi ollut eniten. Kaikki koulut eivät käyttäneet etävinkkausta mutta toisaalta taas etävinkkasin sellaisille kouluille, joille en joka vuosi vinkkaa.

4.5.1 Kerro hieman etävinkkauksen huonoista puolista

Etävinkkaus oli tylsää. Huomasin puhuvani miltei tauotta, luonnollisesti, koska katsekontakti puuttui. En normaalistikaan kysy mitään vinkkauksen aikana mutta seuraan tietysti yleisöni käytöstä ja sen mukaan etenen vinkkauksessa. Lisäsin ääneenlukua etävinkkauksissa. Yleensä luen todella vähän ääneen, mikä on selkeästi huono puoleni mutta nyt pyrin lisäämään sitä myös lähivinkkauksessa. En käytä dioja, enkä käyttänyt niitä etävinkkauksessakaan. Ja eniten tietysti vinkkarin näkökulmasta harmitti sen, että en nähnyt, mitkä kirjat kiinnostavat eniten. Opettajat kyllä varailivat minulta lisää suosikkikirjoja, joten sain hiukan selville, mikä kirja toimi millekin ryhmälle. Vinkkaussetin kokoaminen oli myös haastavampaa, koska vinkatessani kirjastossa vinkkauksen jälkeen voimme etsiä kirjoja myös kirjaston hyllyistä vinkkaussetin ulkopuolelta. Nyt oli paineita saada vinkkauspaketista mahdollisimman tasapainoinen.

Toivon, että vinkkaus ei ollut tylsä luento oppilaille mutta todennäköisesti etävinkkaukseni ei ole lainkaan yhtä hauskaa kuin livenä. Ainakin toivon niin, vaikka huonot vitsit kyllä pysyvät samoina vinkkaustavasta huolimatta. Osa oppilaista oli käynyt vinkkauksessani jo aiemmin ja sen koin helpommaksi. Ensi kohtaaminen etänä ei ole ehkä kaikkein hedelmällisin. Kirjojen houkuttelevuutta lisäsi se, että kirjat olivat luokassa valmiina ja niitä pääsi heti selaamaan kuten normaalinkin vinkkauksen jälkeen. Etävinkkaus ilman, että kirjat ovat valmiina luokassa, tuntuisi aika epätoivoiselta. Hyvät ja innokkaat oppilaat voisivat omalla ajalla käydä kirjoja hakemassa mutta juuri ne tukea tarvitsevat jättäisivät väliin.

Kiitos Arja mukavasta haastattelutuokiosta!

5 LAINAUSTILASTOA

5.1 Miten Korona näkyy kirjaston lainaustilastoissa

Korona näkyi merkittävästi kirjastojen lainaustilastoissa. Kirjastot.fi –sivuston tilastoja selaillessa näkyy selkeä pudotus. Vertailtaessa vuosien 2019, 2020 ja 2021 tilastoja, etenkin vuosi 2020 oli heikko. Vuonna 2020 moni kirjasto oli osan aikaa kiinni, osan aikaa avoinna rajoitetusti. Salit eivät olleet käytössä, ainoastaan Varaa ja nouda –palvelu toimi, jolloin asiakkaat kävivät nopeasti noutamassa varaamansa aineiston.

Porin kaupunginkirjaston vuoden 2020 luvut 2019 lukuihin verrattuna kokonaislainauksen putosi 20%. Vuosi 2021 oli hieman tätä parempi. Eniten laskua tapahtui lasten kuvakirjalainoissa, joissa pudotusta oli 44,2%. Tämä näkyi myös fyysisinä käynteinä, jotka pienenevät 32% ja lainaajien määrä putosi 31,4%. Verkkokäynnit lisääntyivät odotetusti, jopa 32,2%.

Tapahtumia ei juuri järjestetty ja kirjastonkäytönopetukset vähenivät 47,4% ja kirjavinkkaukset 40,4%. Tiedot haettu 19.4.2022 sivulta

<https://tilastot.kirjastot.fi/?orgs=261&years=2019%2C2020%2C2021&stats=104%2C107%2C110#results>

5.2 Kirjastotilastot vuodelta 2021 julki - Korona vaikutti edelleen yleisten kirjastojen toimintaan

Pandemian vaikutus näkyi yleisissä kirjastoissa paikallisena ja alueellisena vaihteluna etenkin aukioloaikojen, fyysisten käyntien, lainauksen sekä tapahtumien ja koulutusten osalta. Kirjastojen verkkopalvelut kasvattivat edelleen suosiotaan.

Toisin kuin vuoden 2020 alussa, kirjastoja ei jouduttu enää vuonna 2021 sulkemaan koko maan laajuudessa. Tämän vuoksi aukioloajat palautuivat monin paikoin pandemiaa edeltävälle tasolle. Maakunnista poikkeuksena ovat Varsinais-Suomi, Uusimaa ja Kymenlaakso, joiden tiukemmat alueelliset rajoitukset näkyvät myös vuoden 2021 aukiolotunneissa.

Uusien omatoimikirjastojen käyttöönotto paransi kirjastopalvelujen saatavuutta Pohjois-Savossa, Pohjois-Karjalassa, Lapissa, Keski-Suomessa, Keski-Pohjanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla. Näissä maakunnissa kokonaisaukiolotunnit ovat kasvaneet reilusti koronaa edeltävään tilanteeseen verrattuna.

Kokonaislainaus on palautumassa kohti normaalia. Positiivista on, että etenkin lasten aineistojen lainaus on noussut vuoteen 2020 verrattuna.

Verkkopalvelut paikkasivat fyysisiä palveluja myös vuonna 2021

Vuonna 2021 koronarajoitukset vaikuttivat eniten kirjastojen tapahtuma- ja koulutus-tuotantoon. Tapahtumien ja koulutusten määrät pysyivät samalla tasolla kuin vuonna 2020. Sen sijaan tapahtumien osallistujamäärissä oli suurta kasvua. Tämä kertoo siitä, että kirjastot ovat yhä edelleen siirtäneet tapahtumatuotantoaan verkkoon. Näin tapahtumiin pystyi osallistumaan entistä enemmän ihmisiä. Kirjastojen tapahtumat tavoittivatkin yhteensä yli 877 000 osallistujaa koko maassa. Tämä on yli 200 000 osallistujaa enemmän kuin vuonna 2020.

Pandemian aiheuttama epävarmuus ja palveluiden rajoitukset heijastuivat fyysisiin kirjastokäynteihin, jotka laskivat ensimmäisestä koronavuodesta 2020 edelleen noin 8 prosentin verran. Koko maassa fyysisiä kirjastokäyntejä tehtiin reilu 32 miljoonaa.

Verkkokäyntien kasvun perusteella asiakkaat ovat löytäneet mahdollisuuden käyttää kirjastopalveluja verkon kautta. Verkkokäynnit ovatkin osittain korvanneet fyysisiä kirjastokäyntejä.

E-kirjakokoelmia on kirjastoissa kasvatettu 15 prosentilla viime vuodesta, mutta koronavuoden 2020 valtava digiloikka ja e-aineistojen käyttöpiikki on tasaantunut. E-aineistojen käyttö oli vuonna 2021 lähes samalla tasolla kuin vuonna 2020, mutta e-lehtien käyttökerrat nousivat huomattavasti. Tätä todennäköisesti selittää se, että monessa kirjastossa aiemmin vain kirjaston tiloissa käytettäviä e-lehtipalveluita on laajennettu myös etäkäyttöön. Kirjastoissa tehtiin yhteensä lähes 1,6 miljoonaa e-kirjalainaa ja luettiin e-lehtiä lähes 5,4 miljoonaa kertaa.

AVI:n tiedote 1.4.2022. Yleisten kirjaston tilastot vuodelta 2021 julkaistu 1.4.2022 osoitteessa tilastot.kirjastot.fi. Haettu 23.4.2022 osoitteesta <https://avi.fi/tiedote/-/tiedote/69936917>

6 KVANTITATIIVISEN TUTKIMUKSEN METODI

Koronan vaikutuksesta kirjavinkkaukseen ei olla vielä tutkittu, sillä asia on melko uusi. Haluttaessa tietoa asiasta, on paras keino siirtyä kentälle ja kysellä asiasta asiantuntijoilta.

Kvantitatiivisessa analyysissä argumentoidaan lukujen ja niiden välisten systemaattisten, tilastollisten yhteyksien avulla. (Alasuutari 2011. Kappale 2, kohta Kvantitatiivisen analyysin periaate.)

Laadullisella tutkimusmenetelmällä toteutetussa tutkimuksessa tutkimusaineistoa voi kerätä monella tavalla. Kaikki ihmisen tuottama materiaali kertoo jotakin niistä laaduista, joita ihmiset eläessään ovat kokeneet. Usein tutkimusaineistoksi valitaan ihmisten kokemukset puheen muodossa, jolloin tutkimusaineisto kerätään haastattelun muodossa. (Vilka 2021. Kappale 5 Laadullinen tutkimusmenetelmä käytössä).

Kirjastotoimen ylitarkastaja Anu Ojaranta Aluehallintovirastosta teki syksyllä 2021 kyselyn kirjavinkkauksesta opettajille ja kirjavinkkareille. Tässä tutkimuksessa ei kuitenkaan otettu koronaa huomioon. Tutkimuksesta selvisi, että opettajille ja vinkkareille oli jäänyt erilainen kuva kirjavinkkauksesta. Opettajat kokivat saaneensa vinkkausta riittävästi, kun taas vinkkareiden mielestä tietyt luokat ovat jääneet vallan vinkkausta vaille. Halusin tutkia asiaa syvemmin ja tästä sain ajatuksen tehdä kaksi kyselyä. Toisen kirjavinkkareille ja toisen opettajille. Näin saan mahdollisimman monipuolisen näkökannan asiaani. Tässä omassa kyselyssäni keskityttiin korona-ajan rajoitusten vaikutusta vinkkareiden kouluysteistyöhön. Lähetin kyselyn 185 henkilölle ja lähetin vielä muistutuksen muutamaa päivää ennen kyselyn aikarajaa. Opettajien vastauksia sain 23 kappaletta ja kirjavinkkareilta 54 kappaletta. Kysely oli avoinna 29.3.-13.4.2022 ajan ja se on toteutettu Microsoft Formsilla. Käyn seuraavassa osiossa läpi tutkimukseni tuloksia.

7 KYSELY

7.1 Koronan tuomat haasteet

Koronarajoitusten vuoksi koululuokat eivät voineet vieraillla kirjastoissa ja vinkkarit eivät päässeet kouluille. Kaikesta tästä huolimatta valtaosa vinkkareista kuitenkin vinkkasi koronan aikana. Otettiin suuri digiloikka. Opeteltiin käyttämään uusia ohjelmia ja otettiin käyttöön uusia laitteita. Uusien järjestelmien ja laitteiden haltuunotto ei ollut kaikille itsestään selvyys, vaan osoitti hankaluutensa monin ongelmin. Äänentoisto ei aina pelannut, joskus kuva pätki. Suurimpana ongelmana kuitenkin koettiin vastavuoroisuuden puuttuminen.

Koko ajan oli huoli siitä, että lasten lukuinnostus laskee ja että tämä tauko tulee heikentämään lasten lukutaitoa. Sekä vinkkarit että opettajat tuntuivat kuitenkin olevan erittäin kiitollisia siitä, että vinkkauksia pystyttiin jollain tapaa järjestämään.

Halusin tehdä tutkimusta, miten korona ja sen tuoma etävinkkaus on vaikuttanut vinkkareihin, vinkattaviin oppilaisiin sekä opettajiin. Siksi tein kummallekin oman kyselyn. Lähetin kyselyn Satakunnan ja Varsinais-Suomen alueella toimiville 135:lle vinkkarille ja 50:lle opettajalle. Vinkkareille tehtyyn kyselyyn tuli 54 vastausta ja opettajille lähetettyyn kyselyyn 23 vastausta. Käyn seuraavissa kappaleissa asiasta yhteenvetoa kyselyihini perustuen.

7.2 Kysely vinkkareille

7.2.1 Ikä ja sukupuoli

Ensimmäisessä osiossa kysyin ikää ja sukupuolta. 40% vastaajista oli 31-40 –vuotiaita naisia, kuten kuvista 1 ja 2 ilmenee.

1. Ikäsi

[Lisätietoja](#)

● alle 30 vuotta	3
● 31 - 40 vuotta	22
● 41 - 50 vuotta	17
● yli 50 vuotta	12

Kuvio 1. Ikä

2. Sukupuolesi

[Lisätietoja](#)

 Insights

● mies	3
● nainen	48
● muu	3

Kuvio 2. Sukupuoli

7.2.2 Minkälaista vinkkaustoimintaa järjestettiin?

Todella kiitettävä määrä vastaajista, peräti 93% järjesti kirjavinkkauksia koronan aikana. Eniten vinkattiin 4-6 –luokkalaisille, mutta myös muut luokat saivat lähes yhtä paljon vinkkausta. Tosin juuri peruskoulun luokille vinkkausta eniten kohdennetaan. 60% vastaajista katsoi kuitenkin vinkkauksien vähentyneen, 36% ajatteli määrän pysyneen samana ja vain 4% katsoi vinkkausten määrän nousseen.

3. Järjestitkö koronan aikana kirjavinkkauksia?

[Lisätietoja](#)

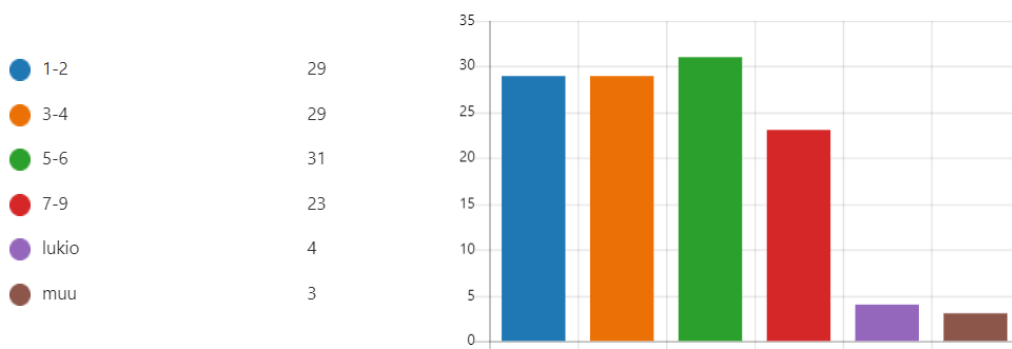
● kyllä	50
● en	4

Kuvio 3. Järjestitkö koronan aikana kirjavinkkauksia?

4. Mille luokille vinkkasit

[Lisätietoja](#)

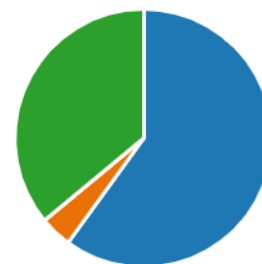
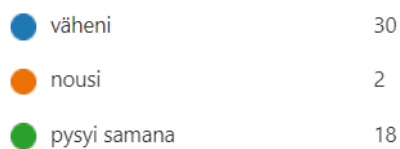

Kuvio 4. Luokka-aste

5. Vähentö vinkkauksen määrä vai nousiko?

[Lisätietoja](#)

[Insights](#)

Kuvio 5. Vinkkausten määrän nousu tai väheneminen

7.2.3 Järjestelyt

Miten vinkkaukset lopulta järjestettiin. 47% kertoo vinkanneensa pääasiallisesti etänä. 34% kertoo vinkanneensa kirjastossa ja koulussa on vinkannut 19%. 52% käytti vinkkauksiin Teamsia ja Google Meet:iä 24%. 15% vinkkaajista käytti YouTubea. 43% ei elävöittänyt esitystään muilla ohjelmilla, 30% elävöitti joka kerta ja 26% ei käyttänyt mitään ylimääräisiä ohjelmia.

6. Miten järjestit vinkkaukset? (Voit valita useamman)

[Lisätietoja](#)

● oppilaat tulivat kirjastoon	25
● vinkkasin koulussa	14
● vinkkasin pääasiallisesti etänä	35

Kuvio 6. Vinkkaustapa

7. Jos vinkkasit etänä, niin mitä ohjelmaa käytit? (Voit valita useamman)

[Lisätietoja](#)

● YouTube	7
● Teams	24
● Google Meet	11
● Whereby	0
● jokin muu	4

Kuvio 7. Käytetty ohjelma

8. Elävöititkö esityksiäsi PowerPointilla tai muilla ohjelmilla?

[Lisätietoja](#)

[Insights](#)

● aina	14
● joskus	12
● en lainkaan	20

Kuvio 8. Esitysten elävöintiä

7.2.4 Toimivuus ja ketteruus

Kaiken kaikkiaan laitteiden ja ohjelmien toimivuutta pidettiin melko hyvänä. Yleisarvosanaksi annettiin 3,8.

9. Montako tähteä annat laitteiden ja ohjelmien toimivuudelle?

[Lisätietoja](#)

Insights

41

Vastaukset

3.80 Yleisarvosana

Kuvio 9. Toimivuus

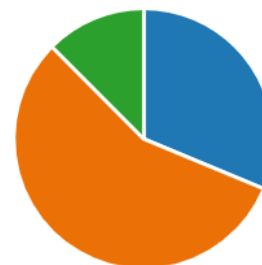
31% vastaajista lähettivät kirjat kouluille etukäteen, joita opettajat esittelivät konsultin lailla oppilaille sitä mukaa kun vinkkari puhui niistä. 56% ei lähettänyt kirjoja etukäteen kouluille ja 13% lähetti toisinaan. Vinkkaukset edesauttavat lukemista selkeästi, sillä 54% vastaajista katsoi, että lapset kävivät jälkikäteen lainaamassa juuri näitä vinkattuja kirjoja kirjastosta.

11. Lähetitkö vinkattavat kirjat etukäteen kouluille?

[Lisätietoja](#)

Insights

● kyllä	15
● en	27
● joskus	6

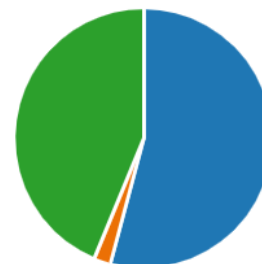
Kuvio 10. Saiko koulu kirjat etukäteen?

12. Kävivätkö lapset jälkikäteen lainaamassa vinkattuja kirjoja kirjastosta?

[Lisätietoja](#)

Insights

● kyllä	26
● ei	1
● en osaa sanoa	21

Kuvio 11. Lainausta

7.2.5 Etävinkkauksen huonoja ja hyviä puolia

Suurimman osan mielestä etävinkkauksen huonoin puoli oli vastavuoroisuuden puuttuminen. 59% katsoo vastavuoroisuuden olevan vinkkareille tärkeä ominaisuus. Miten lapset reagoivat kuulemaansa, mikä innoittaa heitä ja mitä kysymyksiä esitys aiheuttaa. 21% vastaajista kertoo kameralle puhumisen olevan hankalampaa kuin yleisölle esiintymisen. Kameran takana on vaikea päästä ”fiilikseen”.

32% piti hyvänä puolena, että sai toimia omassa toimipisteessään sekä sitä, että useampi oppilas pystyi osallistumaan kirjavinkkaukseen. 17% arvosti sitä, että oppilaat saivat olla omalla pulpetillaan ja 18% sitä, että samaa esitystä pystyi näyttämään useampaan otteeseen.

13. Mikä etävinkkauksessa oli huonoa? (Voit valita useamman)

[Lisätietoja](#)

● vuorovaikutus puuttui	33
● lapset eivät jaksaneet katsoa e...	2
● lapset eivät voineet lainata vin...	9
● kameralle/tietokoneelle oli ha...	12

Kuvio 12. Huonot puolet

14. Mikä etävinkkauksessa oli hyvää? (Voit valita useamman)

[Lisätietoja](#)

● useampi oppilas pystyi osallist...	21
● samaa esitystä pystyi näyttäm...	12
● vinkkari sai toimia omassa toi...	21
● lapset saivat katsella esitystä o...	11

Kuvio 13. Hyvät puolet

7.2.6 Mitä tämän jälkeen?

Etävinkkaus mahdollisti ja helpotti vinkkauksia siinä määrin, että 48% pitää mahdollisena, että etävinkkaus tulee olemaan jollain tapaa mukana vinkkauksissa jatkossakin. 23% pitää sitä ehdottomana keinona auttamassa etäisyyksien tai aikatauluongelmien

haasteellisuuksien poistajana. 30% ei halua enää vinkata etänä, vaan keskittyy täysin live-esiintymisiin.

68% vinkkareista olivat tyytyväisiä etävinkkaukseen, kun taas 18% ei ollut tyytyväisiä ensinkään. 13% ei osaa ottaa kantaa asiaan.

Kirjaston henkilökunnalle järjestetään vinkkarikoulutusta. 61% haluaa, että etävinkkauksesta tulisi osa koulutusta. 18% ei pidä sitä tärkeänä. 20% vastaajista ei kommentoi asiaa.

16. Aiotko jatkaa etävinkkauksia koronan jälkeen?

[Lisätietoja](#)

Insights

● kyllä	10
● en	13
● ehkä	21

Kuvio 14. Etävinkkauksen jatko

17. Olitko tyytyväinen etävinkkaukseen?

[Lisätietoja](#)

Insights

● kyllä	26
● en	7
● en osaa sanoa	5

Kuvio 15. Tyytyväisyys

18. Toivotko, että etävinkkaus tulee olemaan osa vinkkarikoulutusta?

[Lisätietoja](#)

Insights

● kyllä	30
● en	9
● en osaa sanoa	10

Kuvio 16. Etävinkkaus vinkkarikoulutukseen

7.3 Kysely opettajille

Koska halusin saada laajemman näkökulman vinkkaritoimintaan, tein erillisen kyselyn myös kohdeyleisölle, eli opettajille. Näin saatiin täysin toinen näkökulma vinkkausta-
pahtumiin. Kerron seuraavassa osiossa opettajilta saamiani näkökantoja ja mielipiteitä.

7.3.1 Ikä ja sukupuoli

Kuvioissa 1 ja 2 kerrotaan opettajien ikä ja sukupuoli. Kuvioista voimme todeta, että valtaosa vastaajista oli yli 50-vuotiata naisia.

1. Ikäsi

[Lisätietoja](#)

● alle 30 vuotta	1
● 31 - 40 vuotta	5
● 41 - 50	6
● yli 50 vuotta	11

Kuvio 17. Ikä

2. Sukupuolesi

[Lisätietoja](#)

Insights

● mies	2
● nainen	21
● muu	0

Kuvio 18. Sukupuoli

7.3.2 Vinkkausten määrä

Halusin tietää, järjestettiin kouluissa kirjavinkkauksia, ja kasvoiko vinkkausten määrä vai vähenikö. Enemmistö opettajista katsoi vinkkausten määrän pysyneen samana. Oleellinen tieto tässä oli myös se, minkä luokan opettaja oli kyseessä. 1-2 – luokkien opettajat olivat selkeä enemmistö vastaajista, myös 7-9 –luokkalaisten opettajia oli suuri määrä. Vinkkaus ilman konkreettisia kirjoja on hyvinkin virtuaalista. Sen vuoksi kysyin, saivatko opettajat vinkkarilta kirjat luokkaansa. 77% opettajista kertoi saavansa kirjat luokkaansa, kuten kuviosta 22 selviää.

3. Järjestettiin koulussasi kirjavinkkauksia koronan aikana?

[Lisätietoja](#)

Insights

● kyllä	21
● ei	2

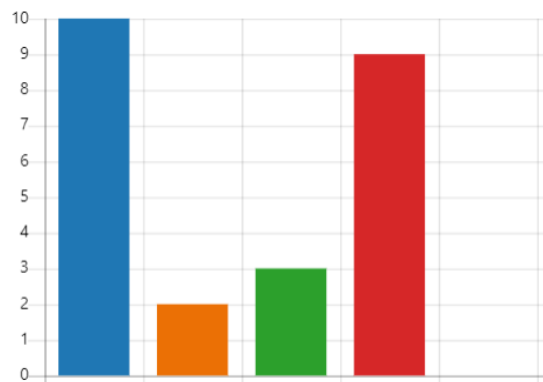

Kuvio 19. Järjestettiin koulussasi kirjavinkkauksia koronan aikana?

4. Minkä luokan opettaja olet

[Lisätietoja](#)

● 1-2	10
● 3-4	2
● 5-6	3
● 7-9	9
● lukio	0
● muu	0

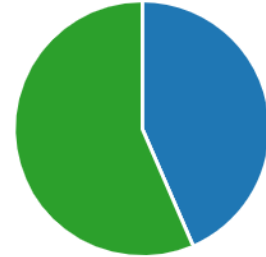

Kuvio 20. Luokka-aste

5. Vähentykö vinkkauksien määrä vai nousiko?

[Lisätietoja](#)[Insights](#)

● väheni	10
● nousi	0
● pysyi samana	13

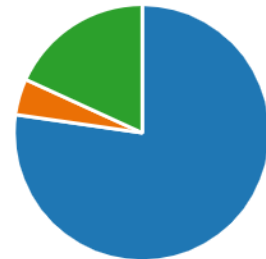

Kuvio 21. Vinkkausten määrä

6. Saitko vinkkarilta kirjat luokkaasi?

[Lisätietoja](#)[Insights](#)

● sain	17
● en	1
● joskus	4

Kuvio 22. Saitko vinkkarilta kirjat luokkaasi?

7.3.3 Arvio vinkkauksesta

Kirjojen luokkaan vieminen etukäteen osoittautui todella tehokkaaksi. 91% opettajista kertoi, että lapset lainasivat luokkaan tuotuja kirjoja. Kaiken kaikkiaan opettajat ja oppilaat olivat tyytyväisiä saamaansa vinkkaukseen ja tämä sai ylläpidettyä oppilaiden lukuintoa ja -taitoa. Kuvio 24 osoittaa, että opettajisto oli selkeästi tyytyväisiä vinkkausten tasoon antaen yleisarvosanaksi 4,65. Lapsista 91% tykkäsi etävinkkauksesta, kuten kuviosta 25 saamme huomata. Kuvio 26 kertoo, että koronan aikana ei lopulta menetetty lasten lukuintoa, vaan 83% katsoi lukuinnon pysyneen samana ja 17% arvioi sen jopa nousseen.

7. Jos sait, niin lainasivatko lapset näitä kirjoja?

[Lisätietoja](#)[Insights](#)

● kyllä	20
● ei	1
● joskus	1

Kuvio 23. Lainausta

8. Montako tähteä annat vinkkauksille?

[Lisätietoja](#)[Insights](#)

23

Vastaukset

4.65 Yleisarvosana

Kuvio 24. Montako tähteä annat vinkkauksille?

9. Tykkäsivätkö lapset vinkkauksista?

[Lisätietoja](#)[Insights](#)

● tykkäsivät	21
● menetteli	2
● eivät tykänneet	0

Kuvio 25. Pidettiinkö vinkkauksista

10. Miten etävinkkaus vaikutti oppilaiden lukuintoon?

[Lisätietoja](#)[Insights](#)

● lukuinto laski	0
● lukuinto nousi	4
● lukuinto pysyi samana	19

Kuvio 26. Vaikutus lukuintoon

7.3.4 Hyvät ja huonot puolet

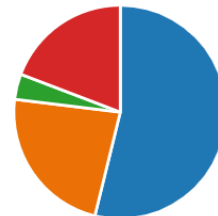
Kysyin, mikä etävinkkauksessa oli huonoa ja mikä hyvää. Huonoimmaksi katsoi peräti 54% opettajista vuorovaikutuksen puuttumisen. Lapset eivät voineet kysellä kirjoista niin helposti vinkkareilta. Etävinkkauksen seuraaminen oli myös selvästi heikompaa kuin live-esityksen.

Parhaana puolena koettiin, että esityksiä pystyi katsomaan useampi luokka kerralla. Lähes puolet opettajista katsoi tämän parhaaksi eduksi. Myös se koettiin hyväksi, että esitystä sai katsoa omalta pulpetilta.

11. Mikä etävinkkauksessa oli huonoa? (voit valita useamman, voit myös kertoa lisää kohdassa 10)

[Lisätietoja](#)

• vuorovaikutus puuttui	14
• lapset eivät jaksaneet katsoa e...	6
• lapset eivät voineet lainata vin...	1
• lapset eivät voineet kysellä kirj...	5

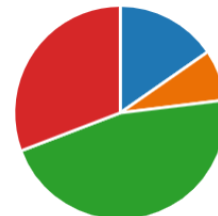

Kuvio 27. Huonot puolet

12. Mikä etävinkkauksessa oli hyvää? (voit valita useamman, voit myös kertoa lisää kohdassa 10)

[Lisätietoja](#)

• useampi oppilas osallistui vink...	4
• esityksiä pystyi näyttämään us...	2
• esityksiä pystyi näkemään use...	12
• lapset saivat katsella esitystä o...	8

Kuvio 28. Hyvät puolet

7.4 Yhteenvetoa

Opettajisto tuntui olevan niin tyytyväisiä etävinkkaukseen, että heistä 52% toivoo, että etävinkkaukset jatkuvat myös koronan jälkeen. 30% haluaisivat ehkä tämän jatkuvan, mutta 17% olivat ehdottomasti sitä mieltä että etävinkkauksia ei enää jatkettaisi. Opettajan ikä ei näyttänyt vaikuttavan vastauksiin. Eniten vinkkausten määrä tuntui vähentyneen 1-2 –luokissa.

14. Toivotko, että etävinkkaukukset jatkuvat koronan jälkeen?

[Lisätietoja](#)[Insights](#)

● kyllä	7
● ei	4
● ehkä	12

Kuvio 29. Etävinkkausten jatkuminen

7.4.1 Mikä aiheutti eniten ongelmia

Kyselyssä oli myös muutama kohta, johon sai kirjoittaa vapaamuotoisesti. Tässä suosia lainauksia ongelmia aiheuttaneista asioista vinkkareiden näkökulmasta:

Olympialaiset! :D Kuormitti yhteyksiä, pätki ääni ja kuva. Ongelmia oli myös koulujen päässä laitteiden äänentoiston kanssa, vika saattoi olla myös käyttäjissä

Huono yhteys ja äänentoisto ja välillä kone jumitti.

Se, ettei oppilaita aina nähnyt, jos open kone oli esimerkiksi telakassa ja kamera oli suunnattu muualle.

Yllättävän hyvin kaikki sujui! Jos en kuullut luokasta ääniä, ope kirjoitti oppilaiden kommentteja chatiin. Hankalinta oli lähinnä itse orientoitua siihen, että ei välttämättä näe luokkaa, jolle vinkkaa. Toisinaan saatoin nähdä puolikkaan opettajan sivuprofiilin.

Laitteet toimivat, mutta vinkkauksen yleisöä ei ollut aina mahdollista nähdä kameran puutteen vuoksi.

Vinkkaustilanteessa ei ollut ongelmia.

Koronan alussa kirjastot suljettiin.

Zoom: yhteys katkesi, ääni katosi yhtäkkiä, Teams: opettaja ei saanut ääntä kuulumaan kaiuttimista

En kokenut ongelmaksi oikeastaan mitään. Yhteistyö sujui hyvin, ja luokat olivat tosi tyytyväisiä, kun tuli vinkkausta.

Kerran opettaja ei saanut esitystä luokahuoneessa isolle näytölle. Kerran piti vaihtaa Teamsista Google meetiin lennosta, jotta kotikaranteenissa olevat oppilaatkin pääsisivät mukaan. Kaikista selvittiin kunnialla!

Se, ettei voinut tarkkailla yleisön reaktioita vinkkauksen aikana, kontaktin puuttuminen. Välillä yhteydet pätivät niin, ettei vinkkauksesta kuultu kaikkea.

Teknisesti kaikki sujui yleensä hyvin. Silloin oli enemmän haasteita, kun oppilaat olivat etäkoulussa ja jokainen vinkkauksessa omasta kotoaan, jolloin ilmaantuivat paikalle omine aikoineen ja toimivat koneillaan itse. Tosin tämä antoi mahdollisuuden jonkinlaiseen vuorovaikutukseen lasten kanssa.

Kuvanlaatu ja oppilaiden reaktioiden kuuleminen

Minulla ei ollut ongelmia, mutta koulun päässä oli välillä säätöä. kaikki vinkkaukset kuitenkin onnistuivat.

Laitteissa ja ohjelmissa: Ylipäätään Teams. Videot eivät aina toimineet power point dioihin upotettuina. Äänenkäyttö erilaista kuin lähivinkkauksessa.

Piti opetella mm. editoimaan videoita.

Yleisön puute ja se ettei näe oppilaita samalla kun on esitystilassa.

Yhteydet, samoin vinkkauksen valmistelu vaati enemmän aikaa etänä toteutettu laitteiden toiminta. Videotykin kuva pätkee usein.

Se että en nähnyt lapsia ja suora kontakti puuttui. Luokasta lähetetty kuvana oli niin pieni, että lasten ilmeitä ja eleitä ei voinut huomioida.

Opettajat eivät olleet kovin innostuneita tilaamaan etävinkkauksia, vaikka ohjelmat toimivat.

Se, ettei kuule yleisöä, vie kyllä jotakin esityksestä.

Kameralle puhuminen oli jotenkin vaikeampaa kuin livenä olo. Tallennus aiheutti myös "täydellisyyden" tavoittelua, koska tallenne jää elämään ja on katsottavissa myös myöhemmin, kun taas läsnä tapahtuma vinkkaus meni jo.

Ajan järjestäminen videoiden tekemiseen.

Laitteiden ja ohjelmien käyttäjät.

Kasvomaskin kanssa on raskasta puhua 30min putkeen kun pitää aika kovaa ääntä pitää.

Välillä power pointin ja smart-näytön yhteensovittamisessa oli haasteita.

Opettajilla oli joskus hankaluuksia saada luokassa tekniikkaa toimimaan. Kameraa luokilla oli tosi harvoin johtuen usein siitä, että kamera on integroitu läppäriin, jota ei voinut avata, koska se oli kytkettyä älytauluun. En siis nähnyt oppilaita useinkaan.

Huolta ja murhetta aiheutti se, pystytäänkö sovituisissa vinkkauksissa pysymään, koska koronaan liittyvät ohjeistukset, määräykset ja kokoontumisrajoitukset muuttuivat koko ajan. Myös huoli omasta terveydestä, jos sai pienenkin flunssan, kirjavinkkaus oli pakko perua. Huolta ja mietintää aiheutti myös se, missä määrin kokoontumisrajoituksia oli sovellettava kirjavinkkauksiin, koska luokat ovat pääsääntöisesti myös kouluissa yhdessä. Samalla osa luokista olisi halunnut tulla yhtä aikaa, ja se onnistui, mutta samalla siinä kohtaa oli mietittävä, miten kirjavinkkauksiin oli mahdutettava mahdolliset koronarajoitukset, turvavälit ym.

7.4.2 Mitä muita huonoja tai hyviä puolia etävinkkauksessa oli ja minkälaista palautetta sait?

Mielipiteet jakautuivat selvästi vinkkareiden kesken. Toiset pitävän perinteisistä tavoista, mutta toiset ottavat avoimin mielin vastaan uusia käytänteitä.

Tässä muutama kommentti etävinkkauksen hyvistä ja huonoista puolista, sekä siitä, minkälaista palautetta he työstään saivat:

Pääsääntöisesti vinkkaukset sujuivat hyvin ja palaute oli hyvää. Tärkeää oli minulle, että sain näkökontaktin lapsiin eli kamera käännettiin heitä kohti. Näin sain aikaan

edes jonkinlaista vuorovaikutusta. Hyvää oli se, että matkoihin kuluva aika säästyí ja esitystä seurasi välillä kaksi luokkaa kerralla. Huonoa oli tosiaan tuo vuorovaikutuksen puute.

Se että vuorovaikutus puuttui ei haitannut niin paljon, sillä meidän seiskat ei ainakaan halua osallistua normaaliin vinkkaukseen. Toisen yläkouluopen kanssa etävinkkaus on jäänyt pysyväksi tavaksi.

Normaalisti varaan pari kolme kappaletta kutakin kirjaa vinkkaukseen. Etävinkkauksissa usein ope laski, kuinka monta kappaletta kirjoja oppilaat toivoivat ja varasin ja toimitin kirjat luokalle jälkeinpäin.

Huono puoli esim. se, ettei synny keskustelua, tai sitä on vaikea syntyä. Vinkkari ei näe koululaisten reaktioita, eikä kuule mitä sieltä sanotaan. Hyvä puoli on, että esitystä oli helppo visualisoida power pointilla. Kuvien näyttäminen esityksen ohessa oli helppoa ja luontevaa. Sain hyvää palautetta. Kaikki etävinkkaukset menivät hyvin omastakin mielestäni.

Menee vähemmän työaika, kun kenenkään ei tarvitse liikkua mihinkään. Palaute ja vuorovaikutus minimaalista.

Normaalin kirjastossa järjestettävän vinkkaustuokion yhteydessä keskustelua yleensä herää enemmän. Lisäksi tarjolla on kirjaston koko muukin kokoelma. Hyvin etävinkkauksetkin sujuivat, mutta aineistoa tultiin verkkaisemmin hakemaan jälkikäteen.

Kirjastoon hankittiin tarvittavia välineitä ja sisustettiin tila, jossa vinkattiin. Nämä ovat myös etäilyn jälkeen olleet tarpeet. Osa vinkkauksista tehdään välimatkojen takia etänä myös koronan jälkeen ja sen myötä vinkkauksia voidaan tehdä enemmän.

Etävinkkauksen hyvä puoli oli se, että vinkkauksia pystyi yleensäkin järjestämään, koska korona-aikana niitä ei olisi voinut muuten järjestää lainkaan (koululle ei saanut mennä eivätkä luokat saaneet vieraila kirjastossa). Palaute oli suhteellisen neutraalia, opettajat olivat ilahtuneita, että edes etänä saatiin vinkkauksia järjestää.

Huonoa: tekniikan/yhteyden toimiminen jännitti, aikaa meni tekniikan kanssa sähläämiseen, oli vaikea tietää, mitä oppilaat pitivät kirjoista, kun ei nähnyt heidän reaktiotaan. Hyvää: vinkkaus onnistui myös kauempana kirjastosta oleville kouluille, ilman, että oppilaiden tai vinkkarin piti järjestää kuljetusta, etävinkkaukseen oppilaat saattoivat osallistua myös kotoa käsin, jos olivat esim. sairaina tai altistuneina.

Sain positiivista palautetta myös vanhemmilta, jotka olivat seuranneet videovinkkausta yhdessä lapsen kotona koronan lockdown-vaiheessa.

En valinnut huonoja puolia vastauksista lainkaan, koska tilanteen puitteissa oli ihan mahdollisuudet vuorovaikutukseen (se vain oli vähän erilaista), nuoret seurasivat hyvin ja kyselivät chatin kautta. Kirjat odottivat erillisessä hyllyssään kirjastossa, ja niitä meni lainaan myös ihan muille asiakkaille, joten aineiston nosto esille toimi moneen suuntaan. Nuoret kävivät oma-aloitteisesti hakemassa mieleisensä kirjan. Opettaja (lukiossa sama ope monella luokalla) oli niin tyytyväinen, että toi minulle kukkasen vinkkauskierroksen lopuksi. Pidän lähivinkkaamisesta, kuten varmaan useimmat. Muttei kännykkäkameran edessäkään paha ollut olla. Kysehän on kirjoista, ja tekniikka on vain väline.

Vinkkaus toimii erinomaisesti myös etänä, kunhan lapset saavat kirjat käteensä samantien. Lähetin laatikot kouluun etukäteen ja opettaja/oppilaat esittelivät ne luokalle samalla kun minä puhuin. Vuorovaikutuskin välittyi ruudun läpi kohtalaisesti - joskus en lapsia nähnyt, ainoastaan kuulin, mutta sekin oli ok. Oli ihana heitä "tavata" myös ruudun välityksellä, pitkän koronatauon aikana!

Etävinkkaus on erittäin hankalaa alkaen aina kirjojen toimituksesta kouluun tai luokkaan. Yleisö saa vinkkauksesta selvästi vähemmän irti kuin livevinkkauksesta, ja vinkkaajan on paljon vaikeampaa esiintyä etänä. Lisäksi etävinkkaus vaatii sen, että luokka on koulussa yhteisessä tilassa. Jos oppilaatkin ovat etänä, on vinkkauksen järjestäminen miltei mahdotonta. Etukäteen nauhoitettavat vinkkausvideot ovat tietenkin yksi vaihtoehto, mutta näitä on jo nyt youtubessa tarjolla pilvin pimein. Ei siis ole mitään syytä alkaa nauhoittamaan itse vinkkausvideota, jos niitä löytyy jo valmiiksi netistä. Lähikirjaston tarjoaman vinkkauksen pontti on kuitenkin henkilökohtaisuus ja vuorovaikutteisuus, mitkä jäävät valmiilta vinkkausvideolta puuttumaan täysin.

Itse olen sitä mieltä ja myös palaute kertoi samaa, että etävinkkaus oli hyvä käytäntö tilanteessa, jossa lähivinkkaukset olivat poissuljettuja. Etävinkkaukseen ei välttämättä pysty osallistumaan useampi luokka kerralla, koska samat kellonajat eivät sovi kaikille. Etävinkkauksen hyviä puolia oli se, että vinkkaus jatkui koronasta huolimatta. Teams oli kätevä työkalu ottaa tässä käyttöön. Huono puoli oli nimenomaan se, ettei vuorovaikutusta lasten kanssa syntynyt, eivätkä lapset päässeet koskemaan ja lainaamaan vinkattuja kirjoja. Vinkkari jää vinkkauksen jälkeen ikään kuin tyhjän päälle, kun ei saa palautetta siinä mielessä, että näkisi lainataanko kirjoja. Eikä myöskään synny yleistä jutustelua ja keskustelua. Tällöin jää uupumaan myös itse kirjaston tiloissa vierailu.

Kirjavinkkaus olisi aina hyvä toteuttaa kirjastolla, koska oppilaille voi tarjota laajempaa aineistoa vinkkauksen jälkeen.

Huono puoli oli nimenomaan palautteen puute.

Ne opet, jotka ovat etävinkkausta pyytäneet, ja jos se on onnistunut tekniikan puolesta, ovat kiitelleet ja varanneet uudenkin ajan. Iso kiitos niille opeille, joiden kanssa etävinkkaus on mennyt pieleen ja on jouduttu se siirtämään. Oppilaat omilla koneilla mahdollistaa interaktiivisten välitehtävien teon etävinkkauksen lomassa. Palautetta tullut vähän, mutta joillekin opeille etävinkkaus on toivottu vaihtoehto, varsinkin jos kirjat saadaan kuljetettua lähikirjastoon heitä varten.

Hyvänä puolena oli se, että kun tein vinkkauksista videot YouTubeen, niin ne säilyvät siellä myös myöhempää käyttöä varten.

Vinkkaukseni on erilainen kuin livenä. Se aiheutti pientä kriisin tunnetta, kun ei ollut ihan varma menestyksestä tai siitä, että väki piti esityksestä. Muutaman keikan jälkeen alkoi sujua paremmin!

Mielestäni hyviä puolia ei ollut. Etävinkkaus käy kun muuta ei ole mahdollista järjestää, mutta minulle se on kuitenkin vain laimea varjo aidosta kontaktista ja keskustelusta.

Yhtä hyvää palautetta tuli kuin livevinkkauksistakin. Olisin itse valmis näihin jatkosakin tarpeen vaatiessa. Ei minusta juuri eronnut tavan vinkkauksesta.

Vinkkauksen aikataulutus oli huomattavasti helpompaa etänä. Kaikki alueen koulut saivat saman tasoista palvelua, eikä jäänyt kiinni esimerkiksi kuljetuksista.

Palautetta tuli tosi heikosti, tai ei lainkaan. Livevinkkauksessa saa yleensä aina ainakin jotain palautetta.

Sain hyvää palautetta, että vinkkaus onnistui poikkeusajasta huolimatta. Lähetin kirjoja kouluille kirjastoauton avulla ja siinä oli tosi paljon enemmän työtä normaaliin verrattuna. Pidin etävinkkauksista, mutta kaipasin lasten näkemistä, vuorovaikutusta sekä heidän opastamistaan osastolla muidenkin kirjojen kuin vinkattujen pariin.

Mielestäni etävinkkauksen yksi haasteellisimmista puolista on se, että kirjat pitäisi monesti päästä lainaamaan heti. Etävinkkauksen yhteydessä lainaaminen ei ole niin helppoa ja vaatii enemmän järjestelyjä. Ylipäätään vinkkauksien yhteyksissä olen huomannut sen, että jos kirjoja ei ole heti saatavilla, innostus lainaamiseen laskee vaikka varattu kirja tulisi myöhemmin.

7.4.3 Millainen vaikutelma on vinkkareille jäänyt korona-ajan vinkkauksista?

Pääasiallisesti vinkkarit olivat tyytyväisiä siihen, että vinkkauksia pystyttiin edes jollakin tapaa järjestämään. Tämä on selvästi vaatinut mielikuvitusta ja kärsivällisyyttä. On otettu käyttöön ulkona vinkkaamiset, jouduttu opettelemaan erilaisia tietoteknisiä keinoja ja kokemaan niiden tuomat haasteet. Tässä muutamia kommentteja siitä, millainen vaikutelma vinkkareille kaiken kaikkiaan jäi korona-ajan vinkkauksista:

Oli hienoa, että vinkkaukset pystyttiin toteuttamaan edes jotenkin eivätkä ne näin päässeet kasautumaan. Eivät ne mielestäni kuitenkaan korvaa täysin livevinkkausta. Tulomme paremmin tutuiksi lasten kanssa livenä.

Ollut kiva vinkata itselle uudella tavalla. Kiireinen arki helpottuu, voi tehdä vinkkauksia kirjastolta käsin, eikä tarvitse siirtyä minnekään.

Sain opettajilta palautetta, että fyysisiä kirjoja kaivataan, koska oppilaat joutuivat olemaan korona-aikaan niin paljon ruutujen ääressä. Itse kaipaen vuorovaikutusta luokan kanssa.

Hyvä vaikutelma. Vaihtelu virkistää. Tämä oli positiivinen uusi kokemus. Hyvä että etävinkkaus tuli mukaan repertuaariin!

Kyllähän etävinkkaus sujuu nopsaan, kun voi toiseen toimipisteeseen ajamisen sijasta vain avata Teams-kokouksen. Ei se silti läsnäoloa korvaa. Yllättävän hyvin lapset ja nuoret silti jaksoivat kuunnella ja osa opettajista jopa toivoi lisää vinkkauksia.

Pienempien oppilaiden on vaikea keskittyä, kun kyseessä ei ole live-tapahtuma. Myös laitteiden kanssa on kuulemma ollut ongelmia.

Meillä ainoastaan keväällä 2020 peruuntui koko maan sulkemisen ajaksi muutamia vinkkauksia. Syksyllä 2020 jatkoin vinkkauksia normaalisti (kirjastossa ja kouluilla), Vinkkasin syksyn 2020 ja kevään 2021 aikana myös ne luokat, jotka olivat jääneet keväällä 2020 vinkkaamatta. Maskin kanssa on nyt vinkattu. Muuten ihan normaalia vinkkausta, jota elävöitän dokumenttikameran, läppäriin ja videotykin kanssa. Näytän kirjojen kansia ja kuvituksia dokumenttikameralla ja muutamista kirjoista näytän kirjatrailereita.

Tärkeintä on vinkkaus! Koronan aikana halusin tavalla tai toisella auttaa ja tukea opettajia lukemaan innostamisessa ja vaikka etävinkkaus tuntui vinkkarista ehkä lattealta, se tuli tarpeeseen.

On ollut hyvä, että etävinkkauksia on ollut "pakko" järjestää ja opetella niiden pitäminen, koska varmasti jatkossakin niitä tullaan tarjoamaan esimerkiksi kauempana oleville kouluille, vaikka ne eivät kokonaan tulekaan korvaamaan kasvotusten tapahtuvaa

vinkkausta. Ongelmana niissä on ollut esim. se, että jos lapsi ei löydä vinkatuista kirjoista itselleen hyvää kirjaa, ei voida etsiä lisää kirjoja hyllystä kuten voidaan kirjastotilassa tapahtuvan vinkkauksen yhteydessä.

Ryhmät olivat pienempiä ja vuorovaikutus oppilaisiin parempi.

Vinkkauksia oli onneksi muiden toimesta, oman työni luonne on nykyisin sen verran kiireinen etten ehdi vinkkaamaan säännöllisesti. Yleensä vinkkaan roolihahmona noin 1 - 3 luokkalaisille, ei se etänä olisi samanlaista, joten en edes yrittänyt järjestää aikaa siihen.

Oli hyvä, että etävinkkaus oli mahdollista, kun ryhmiä ei saanut kutsua kirjastoon tai mennä kouluille vinkkaamaan. Etävinkkaus vaati oikeastaan enemmän järjestelyjä kun "tavallinen" vinkkaus, koska piti huolehtia myös tekniikasta, ja piti järjestää kassillinen vinkattuja kirjoja luokkaan valmiiksi. Tulevaisuudessa vinkkaan mieluiten paikan päällä, mutta etävinkkaus on hyvä vaihtoehto, jos esim. kulkeminen on hankalaa.

Sain aika pitkälti tehdä töitä normaalisti, oli vain joitakin aikoja, kun kirjastokäynnit oli oppilailta kokonaan poissuljettu. Silloin tein joitakin etävinkkauksia, mitkä eivät minulle olleet mieluisia vuorovaikutuksen puuttumisen vuoksi.

Vinkkauksia oli harvemmin, aina jossain välissä sai pitää vapaammin, voi mennä vierailemaan koululle tai lapset tulivat jopa kirjastoon. Vinkkasin keväällä ulkonakin ja pari kertaa jumppasalissa. tuntuu, että kun on halua, niin löytyy aina ratkaisu. En luovuta kovin helpolla.

Korona-aika opetti, että monia keinoja löytyy, kun niitä tarvitaan. Vinkkaus on varsin joustavaa työskentelyä kirjan parissa, ja tämä oli ihan hyvää vaihtelua myös (kun sen otti siltä kantilta). Tällä tavoin oli mahdollista tehdä vinkkausta kaikille turvallisella tavalla. Ilahduttavaa, miten kekseliäitä ihmiset tiukan paikan tullen ovatkaan.

Etävinkkauskin toimii erinomaisesti, kunhan lapset saavat kirjat käteensä heti vinkkauksen jälkeen! Lapset myös lukivat paljon enemmän, kun oli vähemmän muuta tekemistä. On heitä silti kivempi nähdä livevinkkauksessa!

Etävinkkaukset olivat äärimmäinen keino ylläpitää yhteistyötä koulun kanssa edes jollain tavalla. Turvaudun kuitenkin etävinkkaukseen jatkossa vain äärimmäisen pakon edessä.

Koen etävinkkauksen yksinäiseksi työskentelytavaksi. Vuorovaikutusta ei synny ja opettajalla on usein jo kiire päivän seuraaviin aiheisiin (tai koronan aikatauluttamille ruoka- ja välitunneille). Koronan tuoma uusi aikataulutus kouluilla vaikutti myös vinkkaukseen osallistumiseen. Tuli ikävä sekä vinkkaripariani, yhdessä työskentelyä sekä kontaktia lapsiin. Minusta etävinkkaus on hyvä vaihtoehto, jos ja kun olosuhteet lähivinkkaukselle ovat turhan haastavat (ei ole kirjavinkkaria kunnassa, koulu on hankalan matkan kirjastosta päässä yms.)

Osa opettajista on unohtanut osittain kirjavinkkauksen ja sen yhteydessä toteutettavat kirjastovierailut. Vinkkausten muuttaminen automaatioksi ja vierailujen nostaminen entiseen tasoonsa vie taas jonkin aikaa.

Koen etävinkkaukset hyvin turhauttaviksi.

Alku teknistä haparointia. Minulle naureskeltiin, kun kerroin sellaista suunnittelevani koronakevällä 2020, mutten antanut sen lannistaa. Etävinkkaus on täysin erilaista kuin lähivinkkaus.

Jäi ihan hyvä olo, kun sain kaikki vinkkaukset tehtyä myös korona-aikaan videoina ja mahdollisuuksien mukaan kirjastolla. Silti toivon, että perinteiset vinkkaukset pysyisivät edelleen, koska vuorovaikutus, kirjastoon tutustuminen ja kirjojen lainausmahdollisuus ovat tärkeitä asioita.

Vinkkaukset olivat lähes ainoita "tapahtumia" kouluissa, joten tulivat tarpeeseen ja olivat ehkä tehokkaampia kuin normaalisti

Maskit, turvavälit, muuttuvat rajoitukset jne. ovat hankaloittaneet vinkkaamista, mutta niihin myös tottuu.

Se on sinänsä helppoa, kun voi nykyään etävinkata jos ei koulu pääse paikan päälle, ilman koronaa en ehkä ikinä olisi edes testannut sitä. Määrällisesti niin vinkkauskerrat ovat kuitenkin romahtaneet, joka on ollut ikävää. Olisi toki ihan helppoa ja mukavaa vinkata tulevaisuudessakin etänä jos jotenkin saisi ohjelmat taipumaan niin että olisi helpompaa olla interaktiivinen luokan kanssa vinkkauksen ajan.

Vinkkasin paljon ulkona sekä kouluissa että kirjaston pihoilla. Vinkkaus ulkona tulee jatkumaan, ainakin jossain paikoissa. Pidän enemmän vinkkauksista liveinä, mutta tarpeen vaatiessa voin tehdä vinkkauksen myös etänä.

Etävinkkaukset ovat hyviä joissain tilanteissa, mutta liveinä kohtaaminen on parempaa. Onnistuin pitämään kaikki vinkkaukset liveinä - ajoitus vinkkauksille oli niin hyvä. Ihan 1-2 vinkkausta jouduttiin alussa koronan takia perummaan eikä niitä järjestetty etänäkään.

Vinkkaan kaikki 1 - 6 luokkien ryhmät, joten hyvin sain ajoitettua vinkkaukset. Minulla ei olisi mitään etävinkkausta vastaan, mutta itse en vielä tehnyt niitä yhtään. Momen ryhmän kanssa sovin kyllä, että jos livevinkkaus perutaan, niin pidetään Teamsin kautta vinkkaus. Eli Teamsiä olisin käyttänyt, jos olisin etänä vinkannut.

Hyvä fiilis, koska vinkkauksella tavoitettiin paljon väkeä ja myös tahoja jotka eivät vinkkausta ole koskaan saaneet.

Ihania olivat ne hetket, kun välillä päästiin livevinkkaamaan. Sekä minä, että lapset oltiin ihan innoissamme :)

Vähenevät reilusti, vaikka ei välttämättä olisi tarvinnut, koska etävinkkaus toimi ihan hyvin.

Vinkkauksia oli varsin vähä verrattuna tavalliseen aikaan. Tässä kyselyssä on ongelmana, että vinkkauksen kuvitellaan olevan vain lapsille suunnattua, mikä heijastuu vaihtoehtoissa. Itse vinkkaan lähes pelkästään aikuisille. Vastasin joka tapauksessa aikuisvinkkarin näkökulmasta.

Yläkoululaisryhmien käyminen on romahtanut eikä kysyntää ole etävinkkauksille. Aktiivisemmatkin opettajat haluavat tulla käymään ryhmän kanssa, etävinkkausta olisin itse toivonut pääseväni tekemään.

opettajat eivät olleet innostuneita etävinkkaumahdollisuudesta, mikä on ymmärrettävää, etäilystä tullut itsellekin mitta täyteen, enkä osallistu kuin aivan pakollisiin etäkoulutuksiin ja etätapahtumiin

Kaiken kaikkiaan kouluysteistyö on ollut haastavampaa korona-aikana, myös vinkkaus.

Olen niin uusi vinkkari vielä, että ne muutamat vinkkaukset mitä pidin, sain pitää kasvotusten kirjaston tiloissa. Etävinkkaus mahdollisuutena on hirvittävän hyvä, mutta mietityttää miten hyvin lapset jaksavat muistaa ja ylläpitää innostusta vinkattuun kirjaan, kunnes saa sen oikeasti käsiinsä.

Itse vinkkasin nyt keväänä ensimmäistä kertaa, joten en osaa vertailla aiempiin aikoihin. Uskon, että ennen koronaa olisin käyttänyt paremmin tilaa ja esiintymismahdollisuuksia hyödykseni. Nyt tuntui järkevältä pitää etäisyyttä lapsiin ja vältellä lähikontakteja (esim. kirjasta kuvien näyttämistä), mikä toisaalta voi antaa vinkkauksesta etäisen vaikutelman. Tätä rakoa yritin täyttää ottamalla katsekontaktia ja kyselemällä lasten ajatuksia mahdollisimman paljon.

Ihan ok. Ei optimaalinen vaihtoehto, mutta toimii omalta osaltani. Kaikki kollegat eivät ole tykänneet ja osaa on ahdistanut kovastikin etänä esiintyminen. Se harmittaa.

Onneksi opettajat ovat olleet suhteellisen innokkaita vinkkauksiin koronasta huolimatta. Mutta jonkin verran on ollut näkyvissä kiinnostuksen puutetta vinkkauksiin koronan aikana ja samalla huoli lasten ja nuorten lukutaitojen ylläpitämisestä ja kehittämisestä ovat olleet isompia, koska lainausluvut ovat valitettavasti laskeneet koko ajan koronapandemian aikana.

7.4.4 Mitä muita huonoja tai hyviä puolia etävinkkauksessa oli ja minkälaisiin ongelmiin opettajat törmäsivät?

Myös opettajat kokivat uusien laitteiden käyttöönotossa haasteita. Pääasiallisesti olivat hyvillään vinkkauksien onnistumisista. Itse kirjastossa käyntiä jäi melko moni kaipaamaan.

Tässä muutamia kommentteja opettajien kertomana:

Etävinkkaukset olivat hyvin samankaltaisia kuin kirjastossa järjestettävät vinkkaukset.

Etävinkkauksista jäi puuttumaan ainoastaan mukava retki kirjastoon ja kirjastossa kirjojen tutkiminen ja kirjaston tiloihin tutustuminen.

Muuten etävinkkaukset toimivat mielestäni hyvin ja niissä esiteltiin niitä kirjoja, joita vinkkari oli laittanut mukaan kirjakassiin.

Sama kuin aina opetuksessa: taito/innostustason luomat erot haastavia...erit. innottomien mukaan houkuttelu vaikeaa.

"Etävinkkauksen huono puoli oli se, että kirjastorakennus ja lainaamisen käytännöt eivät tulleet tutuiksi. Kirjavinkkauksen parhaita puolia on se, että koulusta pääsee vierailulle kirjastoon, ja monet oppilaat lainaavat samalla muitakin kirjoja kuin vain vinkattuja teoksia. Tähän ei etävinkkauksessa ollut mahdollisuutta.

Meillä etävinkkaukset oli livevinkkauksia, eli samaa vinkkausta ei näytetty videolta monelle ryhmälle. Tämä mahdollisti myös pienen vuorovaikutuksen vinkkarin ja luokan välillä, mikä oli hyvä juttu. Huonoa oli kuitenkin se, että vinkkarin etukäteen opettajalle lainaamat kirjat eivät välttämättä riittäneet kaikille halukkaille, vaan ope joutui menemään kirjastoon uudelleen hakemaan kirjoja lisää. Etävinkkauksen aikana opettaja joutui lainaamaan oppilaille kirjat koulun kortilla, mikä ei myöskään edistä oppilaiden tulevaisuutta kirjaston aktiivisina käyttäjinä."

Kiva, että järjestyi edes etänä! Livenä toki kivempi!

"Hyvää oli se, että vinkkaus pystyttiin yleensäkin järjestämään.

Huonoa oli suoran vuorovaikutuksen puuttuminen vinkkaajan, oppilaiden ja opettajan välillä. "

Itse pidän enemmän kirjastossa käymisestä, koska silloin oppilaat voivat hoitaa kirjastokorttiasioitaan, etsiä hyllyistä haluamiaan kirjoja ja saada opastusta kirjastovirkailijalta siitä, missä mikäkin hylly sijaitsee. Oppilaita myös motivoi jo koululta poistuminen itsessään.

Käytimme ennen vinkkausta normaalia enemmän aikaa vinkkarin ja opettajan yhteiseen suunnitteluun ja järjestimme etävinkkauksen niin, että vinkkari vinkkasi koulun omasta kirjavalikoimasta löytyviä kirjoja. (Opettaja lähetti kuvat valikoimasta ja vinkkari valitsi, mitä niistä halusi vinkata) Kaikki kirjat olivat siis luokassa nähtävillä ja jatkossakin luettavissa, eikä oppilailta tarvinnut olla kirjastokorttia tai heidän huolehtia laina-ajasta/kirjan palauttamisesta. Oli kiva saada vinkkauksia juuri niistä kirjoista, jotka ovat koulussa aina saatavilla. Vinkkaus tehtiin livenä meetin välityksellä, joten vuorovaikutus oli melko sama kuin livevinkkauksessa, nyt opettaja sähläsi mukana vähän enemmän. Vinkkaukset tehtiin livenä eli jokaiselle luokalle oli oma vinkkauksensa. Kaikki osapuolet olivat tyytyväisiä ja oli vinkkaus kuitenkin vaihtelua tavalliseen oppituntiin, vaikkei koulusta lähdettykään kirjastoon. Siinä tietysti hyvänä puoleena myös ajankäytön tehokkuus (pidempi vinkkausaika, kun oppitunnista ei osa kulu kulkemisiin) ja se, ettei ollut matkalla houkutus (karkkikauppaa tai liikenteessä hurjastelua yms.) Vinkkauksessa tarvittu tekniikkakin oli kunnossa, vain tehokkaampi kamera lainattiin luokkaan, että vinkkarikin näki oppilaat (eikä siinäkään mitään ongelmaa). Ehkä ainoa huono puoli oli se, ettei koulussa ole tarjolla niitä ihan kaikkein uusimpia kirjoja, joita kirjastosta voisi vinkata. Normaaliaikana käymme vinkkauksissa myös erilaisina teemapäivinä, joissa oppilaat saavat valita itselleen mieluisia sisältöjä. Näitä vinkkauksia ei korona-aikana järjestetty.

Vaikka on/oli korona-aika, kävimme kirjastossa. Osallistuimme siis lähivinkkaukseen.

En törmännyt minkäänlaisiin ongelmiin. Suunnittelimme vinkkaukset etukäteen yhdessä kirjastonhoitajan kanssa niin kuin yleensäkin teemme. Toisaalta yhteistyömme on jatkunut niin pitkään, että suurempi yhteissuunnitteluja emme kaivanneet, paitsi ihan ensimmäisellä etäkerralla, jolloin keskustelimme lähinnä vinkkaukseen käytettävästä tekniikasta.

Ihan mukava nähdä vinkkauksia myös etänä, mutta paikan päällä, kun kirjat ovat valmiina, vinkkaus on paljon, paljon motivoivampaa.

Koska unohdimme tilata vinkkauksen määräaikaan mennessä, se jäi näkemättä. Löysin itse netistä lukusankarit.fi kautta kirjavinkkauksia

Tekniset ongelmat toivat pieniä haasteita: yhteys saattoi pätkiä tai äänen kuulumisesta oli ongelmia (sekä vinkkaajan että oppilaiden äänet kysymyksiä esitettäessä). Loistava uusi tapa tehdä yhteistyötä kirjastojen kanssa! Toivottavasti jatkuu yhtenä osana/vaihtoehtona muuta yhteistyötä!

Etävinkkaus toimi niin hyvin kuin se mielestäni etänä voi toimia eli ihan ok ja "ajoi asian".

7.4.5 Minkälainen yleisvaikutelma opettajille jäi korona-ajan vinkkauksista?

Hyvä vaikutelma. Yhteys kirjastoon pysyi hyvin ja vinkkarina oli tuttu työntekijä, joka oli vinkannut luokalleni kirjoja aikaisemminkin. Etävinkkauksissa oli myös kivaa se, että muutamat oppilaat saivat valita kirjakassista mielenkiintoisen näköisen kirjan kannen perusteella. He tulivat vuorollaan näyttämään kirjan kameralle, jonka jälkeen vinkkari kertoi juuri kyseisestä kirjasta. Se oli oppilaidenkin mielestä jännittävää ja hauskaa päästä kuulemaan heidän valitsemistaan kirjoista.

Todella hyvin mukauduttu kurjaan tilanteeseen. Toki näin kaukana maaseudulla toimivalle etätoiminta myös tuo vinkkauksen lähelle/mahdolliseksi. Saimme myös face to face -vinkkauksen.

Etävinkkaukset olivat ihan toimivia, mutta eivät ne lähivinkkauksia voita. Jos koulu on riittävän lähellä kirjastoa, on ehdottomasti aina parempi vaihtoehto vieraila oppilaiden kanssa kirjastolla. Tällöin kirjasto tulee tutuksi paikaksi, jonne nuorten on helppo palata vapaa-ajalla tai vähän vanhempanakin. Kirjojen lainaaminen ja vuoro-vaikutus kirjaston henkilökunnan kanssa tulee myös tutuksi vinkkausreissujen aikana. Tällaisia käytännön asioita ei opi videovinkkauksista.

Kiva!

Oikein hyvä ja toimiva tapa vinkata kirjoja.

Ilahduttavasti hommat saatiin pyörimään myös silloin, kun mihinkään ei päässyt. Etävinkkauksissa on hyvä myös se, että kirjat saa etukäteen kouluun, vaikka se vaatiikiin opettajalta autoa ja käsivoimia.

Hieno mahdollisuus kaiken etäilyn keskellä, mutta mikään ei korvaa läsnäoloa!

Meillä "oman" kirjavinkkarin kanssa takana pitkä yhteistyö ja olemme kokeilleet monia erilaisia vinkkauksia. Ei siis ollut suurta kynnystä hoitaa vinkkausta olosuhteiden takia taas kerran vähän uudella tyylillä. Etävinkkaukset sujuivat erinomaisesti, ei edes tekniikan kanssa ollut ongelmia. Tykkäsin erityisesti siitä, että kaikki vinkatut kirjat ovat koulussa yhä oppilaiden saatavilla, kaikki kun eivät lainaa vinkattua kirjaa heti, mutta voivat myöhemmin muistaa vinkkauksen takia kyseisen kirjan olemassaolon. Hyvää myös se, ettei opettajan tarvitse potea huonoa omatuntoa oppilaiden palauttamatta jääneistä kirjoista ja heille tulevista sakkomaksuista jne. Etävinkkaukset voivat hyvinkin säilyä jatkossakin yhtenä mahdollisuutena muiden joukossa. Lähinnä voisin kuvitella etävinkkausta varsinkin osana jotakin muuta isompaa kokonaisuutta tai vaikka suomalaisen kirjallisuuden päivänä lyhyinä tietoiskutyyppeinä pikavinkkauksina.

Meille vinkkaukset sopivat erittäin hyvin.

"Hyvä yleisvaikutelma.

Haluan kommentoida kysymystä 12. Meillä etävinkkaukset toteutettiin livelähetyksinä, joita ei tallennettu, joten niitä ei pystynyt näyttämään mitenkään useampaan kertaan. Vinkkaus on aina oivallinen lukemaan innostamisen vaihtoehto, mutta sinänsä

en pidä kysymyksessä 12 esiin nostettuja vaihtoehtoja sellaisina, että ne olisivat tehneet vinkkauksesta erityisen hyvän. Vinkkaajan asiantuntijuus on asia, joka tekee vinkkauksesta hyvän ja onnistuneen.

Yleisesti ottaen ensisijainen vaihtoehto on aina lähivinkkaus koululla tai kirjastossa, mutta voin kuvitella myös, että joskus etävinkkaukset ovat tarpeen. Vaihtoehto ei kuitenkaan ole hullumpi. "

Pääsimme kerran kirjastoon vinkkaukseen, kun koronasäädökset hiukan helpottivat. Kävimme vinkkauksessa, kun kirjasto oli muilta vierailijoilta vielä suljettuna. Voi sitä riemua ja lukuintoa, kun pääsimme liveinä paikan päälle.

Toimii se näinkin, mutta vuorovaikutus on tärkeä ja sen kautta tapahtuu innostumista. Tavalliseen kirjavinkkaukseen liittyvä vuorovaikutus jäi etävinkkauksista puuttumaan, samoin oppilaiden tilaisuus käydä kirjastossa (jossa olemme normaalisti käyneet vinkkauksiin osallistumassa) - ei suinkaan tuttu paikka kaikille yläkoululaisille. Kaikesta huolimatta etävinkkaukset olivat paljon parempi kuin ei vinkkauksia ollenkaan, ja olen tyytyväinen siihen, että niitä saatiin järjestymään. Jatkosta ajattelen, että etävinkkaus voisi toimia satunnaisesti, jos aikatauluja/paikkoja tms. on muuten vaikea järjestää tai jos vinkkaukseen osallistuu iso määrä oppilaita kerralla (teemapäivät tms.).

Hyvä!

Niitä olisi saanut olla enemmän. Itse vinkkaus oli onnistunut.

Ihan hyvä

8 KYSELYJEN VERTAILUA

Kun vertailin kyselyjä keskenään, sain paljon tärkeätä tietoa siitä, että pääasiallisesti vinkkarit ja opettajat ovat hyvin pitkälti samoilla linjoilla kokemusten suhteen.

Pienoisia eroja tietenkin oli etenkin vinkkausten määrästä. Vinkkareiden mielestä vinkkaukset vähenivät, kun taas opettajien mielestä ne pysyivät enimmäkseen samana.

Yllättävin ero oli siinä, lähetettiinkö kirjat kouluille etukäteen. Vain 31% vinkkareista kertoi lähettäneensä kirjat kouluille etukäteen, kun taas opettajien mielestä 77/ kokivat saaneensa kirjat luokkaansa. Tosin on huomioitava, että vain pieni osa opettajista vastasi kyselyyn, ehkä juuri ne, jotka saivat kirjat luokkaansa. Kun kysyin etävinkkauksen huonoja puolia, oli näkemys kummallakin osapuolella melko sama. Mutta hyvien puolien erossa opettajilla korostui se, että vinkkauksia pystyi katsomaan useampi kerralla ja että he saivat katsella esitystä omalta pulpetilta. Vinkkarit taasen korostivat sitä, että useampi oppilas pystyi osallistumaan samalla kertaa. Selkeästi kummaltakin osapuolelta tuli iso miinus vuorovaikutuksen puutteesta. Kummatkin osapuolet olivat hyvin tyytyväisiä etävinkkaukseen ja siihen, että vinkkauksia pystyttiin kaikesta huolimatta järjestämään.

9 YHTEENVETO

Kuten Arja Palosen haastattelussa kävi ilmi, että kirjavinkkausta on tutkittu enemmänkin koulujen ja kirjastojen näkökulmasta kuin vinkkarin näkökulmasta. Siksi koen tämän opinnäytetyöni aiheen entistäkin tärkeämmäksi. Saamme viimein myös vinkkausten näkökannan tähän tärkeään asiaan ja vinkkarit voivat hyödyntää näitä tuloksia.

Kaikkienensa voimme sanoa, että vinkkarit ja opettajat ovat hyvin sopeutuvaa väkeä. He ottavat uusia haasteita vastaan, vaikka se ei niin miellyttäisikään. Tärkeimpänä koetaan, että haetaan yhteistä hyvää, että lapsilla vinkkaukset jatkuisivat ja pystyttäisiin ylläpitämään lukutaitoa. 93% vinkkareista järjesti vinkkausta koronan aikana ja ainoastaan 7% ei järjestänyt. Kuitenkin 60% vinkkareista oli sitä mieltä, että vinkkausten määrä väheni. Opettajista 57% oli sitä mieltä, että vinkkauksien määrä pysyi samana, kun taas 43% tunsu vinkkausten määrän vähentyneen. Voimme todeta, että opettajat ja vinkkarit olivat tämän tutkimuksen perusteella jokseenkin samoilla linjoilla.

Etävinkkaukset ovat tulleet jäädäkseen. Tämä uusi tyyli palvelee sekä vinkkareita että kouluja. Se helpottaa osallistumista ja vähentää matkustusta. Tämä ei silti tule korvaamaan aitoa vinkkaustilannetta, vaan toimii lähinnä apuna.

Opettajat, oppilaat ja vinkkarit olivat tyytyväisiä, että vinkkauksia pystyttiin koronasta huolimatta järjestämään. 68% vinkkareista oli tyytyväisiä etävinkkaukseen, vain 18% ei ollut tähän tyytyväisiä. 91% opettajista olivat tyytyväisiä vinkkauksiin.

Etävinkkaukset toivat monenlaisia haasteita. Uusien laitteiden ja ohjelmien käyttöönotto toi teknisiä ongelmia sekä vinkkareille että opettajille. Haasteista isoimpana koettiin vastavuoroisuuden puute. Etävinkkaukset osoittivat myös hyviä puolia, sillä esityksiä pystyi näkemään useampi luokka kerrallaan ja useampi lapsi pystyi osallistumaan vinkkauksiin. Hyvänä puolena pidettiin myös sitä, että oppilaat saivat katsoa vinkkaukset omalta pulpetiltaan. 23% vinkkareista aikoo jatkaa etävinkkauksia koronan jälkeen, 48% vinkkareista pitää etävinkkausta mahdollisena, kun taas 30% ei aio vinkata etänä.

Kysely osoittautui parhaaksi ratkaisuksi ja haastattelu toi syvennystä asiaan. Vastaajat tuntuivat olevan mielissään, että heidän näkökantojaan otettiin huomioon ja he saivat äänensä kuuluville korona-ajan vinkkausongelmista. Lähetin vastauksista koosteen kaikille vastanneille. Kyselyni tulokset herättivät runsaasti mielenkiittoa ja kiitosta kirjastoväessä. Samalla he saivat vertaistukea sekä hyviä vinkkejä toteuttamiseen jatkossa.

LÄHTEET

Aerila, J-A. (2019). Sytytä lukukipinä: pedagogisia keinoja lukuinnon herättelyyn. PS-kustannus.

Alasuutari, P. (2012) Laadullinen tutkimus 2.0. (4. uudistettu painos) Vastapaino

Kirjavinkkariyhdistys. Haettu 1.5.2022 osoitteesta <http://kirjavinkkariyhdistys.fi/>

Laki yleisistä kirjastoista 1492/2016 11§. Haettu 16.4.2022 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161492?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=kirjastolaki>

Suomen yleiset kirjastot. Suomen yleisten kirjastojen tilastot. Haettu 16.4.2022 osoitteesta <https://tilastot.kirjastot.fi/>

Aluehallintovirasto. Tiedote 1.4.2022 10:00: Kirjastotilastot vuodelta 2021 julki - Korona vaikutti edelleen yleisten kirjastojen toimintaan. Haettu 23.4.2022 osoitteesta <https://avi.fi/tiedote/-/tiedote/69936917>

Vilka, H. (2021). Tutki ja kehitä. (5. päivitetty painos) PS-kustannus.

LIITTEET

Liite 1. Koronan vaikutus kirjavinkkaukseen

Liite 2. Koronan vaikutus kirjavinkkaukseen, kysely opettajille